KARYS

1958

SAUSIS—
JANUARY

KARYS

1958 M.
Nr. 1 (1338)

Redaktorius Zigmas Raulinaitis

Redaktoriaus pavaduotojas Stasys Butkus

Kalbinę dalį redaguoja Kazys Kepalas

Dailiosios literatūros dalį redaguoja Vincas Jonikas

Administratorius Leonas Bileris

*

L. V. S. Ramovė New Yorko Skyrius

Atskirus skyrius redaguoja:
Balys Brazdžionis — Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje,
Romas Kezys — Kariai ir Jaunimas.
Justinas Liaukus — Karinės Žinios.
L. Š. S. T. — Tremties Trimitas.
Kunigunda Kodatienė--Šaulė Tremtyje

TURINYS

Tymukas — Vytauto D. Karo Muzėjaus didžiosios salės kertelė	Viršelis
P. Dirkis — Spaudos reikšmė ir KARYS	1
J. Skardis — "Sputnikams" padanges raižant	2
B. Vrublevičius — Kaip patekom į Prancūziją	5
P. Bliumas — Tėvynėje	7
Z. Rumša — Mūsų kaimynai ir Ukrainos daina	9
A. Skopas — Vietinė Rinktinė Panevėžyje	10
J. Gudauskis — Karas, poema	12
K. Kepalas — Herodoto istorijos	17
P. Alšėnas — Sriuba, kariška humoreska	19
TREMTIES TRIMITAS	20
ŠAULĖ TREMTYJE	23
KARIAI IR JAUNIMAS	24
LIETUVIAI KARIAI LAISVAJAME PASAULYJE	25
KARINĖS ŽINIOS	26
KARINĖ SPAUDA	27
VETERANŲ VEIKLA	30

Bendradarbiai

K. Ališauskas, P. Alšėnas, J. Apyrubis, V. Augustinas, A. Balčiūnas, B. Balčiūnas, A. Bernotas, P. Bliumas, P. Būtėnas, E. Čekienė, P. Dirkis, K. Jankūnas, V. K. Jonynas, J. Juodis, J. Almis Jūragis, Dr. K. Jurgėla, P. Jurgėla, J. Kiaunė, A. Levickis, Marių Žuvėdra, Nelė Mazalaitė, J. Mikštas, J. Mikuckis, Vl. Mingėla, T. Papartis, V. Perminas, P. Plechavičius, A. Rėklaitis, V. Raulinaitis, J. Skardis, A. Sodaitis, Dr. V. Sruogienė, Mag. Hist. K. Stalšanas, J. Šarūnas, E. Šulaitis, V. Šventoraitis, J. Tumas, O. Urbonas, Kun. Dr. S. Valiušaitis, J. Vėgelis, V. Vilkutaitytė-Gedvilienė, B. Vrublevičius.

ATSTOVAI: Albinas Baranauskas, Kaiserslautern, Vokietija. Balys Brazdžionis, Chicago, Ill. Andrius Mart, Cieminis, Rochester, N. Y. N. Cininas, Sydney, Australija. Stasys Misiūnas, Omaha, Nebr. Jonas Citavičius, Cleveland, Ohio. V. Šalkūnas, Port Melbourne, Australija. Morkus Šimkus, Baltimore, Md. Kazys Trečiokas, Newark, N. J.

PLATINTOJAI JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md.—K. Bradūnas,
Boston, Mass.—"Baltic Florists",
Brockton, Mass.—A. Mantautas,
Chicago, Ill.—J. Karvelis, "Marginiai", Ramanauskas.
Cleveland, Ohio—V. Ročiūnas,
Detroit, Mich.—Vl. Mingėla, "Neringa", V. Perminas,
Grand Rapids, Mich.—J. Belinis,
Los Angeles, Calif.—V. Prižgintas,
Omaha, Nebr.—Elz. Ribokienė,
Philadelphia, Pa.—A. Impulevičius,
Newark, N. J.—Kazys Trečiokos,
Rochester, N. Y.—P. Saladžius, A. Sabalis,
Waterbury, Conn.—V. Vaitkus.

KANADOJE:

Hamilton, Ont.—J. Pleinys, Z. Orvidas,
London, Ont.—Vyt. Repšys,
St. Catherines, Ont.—J. Vyšniauskas,
Toronto, Ont.—V. Aušrotas, A. Kuolas, "Parish Library", J. Smolskis, Br. Žolpys,
Montreal, Que.—"Parish Library", A. Žukas.

ANGLIJOJE:

J. Bružinskas, 46 Springcliffe, Bradford 8, Yorks.
D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave., London, West 4, Great Britain.
K. Rožanskas, 35 Storer St., Nottingham.
Santarvė, 46 Aberdare, Gdns., London, N. W. 6, Gt. Britain.

AUSTRALIJOJE:

N. Butkūnas, 9 Cowper St., St. Kilda, Vic.
N. Cininas, 97 Boyd St., Cabramatta, NSW.
E. Stasys, 72 Canterbury Rd., Canterbury, Suburb, NSW.
Pr. Zenkevičius, 181 Victoria St., N. Geelong, Vic.

VENEZUELOJE:

Tėvų Kelias, Apartado 369, Caracas, Venezuela, SA.

VOKIETIJOJE:

Alb. Baranauskas, Kaiserslautern, Postschliessfach 232, W. Germany.

THE WARRIOR, magazine for the veterans, of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly except July and August by "KARYS", 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A. Subscription $5.00 per year. Single copy 60 cents. Entered as second-class matter at the Post Office, Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

KU biblioteka
093 00523517 1

Įsteigtas Lietuvoje 1919— Nepriklausomybės kovų— metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Amerikos Valstybėse 1950 metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 1 (1338) SAUSIS - JANUARY 1958

SPAUDOS REIKŠMĖ IR MŪSŲ KARYS

POV. DIRKIS

Tauta yra gyva ir sąmoninga, kai savųjų tarpe ji turi nenuilstančių pasiryžėlių-idealistų, kurie, lyg sekliai, seka jos tautinį pulsą ir drauge su ja dalinasi rūpesčiais, skausmais ir džiaugsmas. Jie savo idealias mintis skleidžia lietuviškoje spaudoje ir tuo būdu yra nuolatiniai tautos žadintojai.

Yra prigimta, kad kiekvienas gyvas daiktas stengiasi būti gyvas. Kaip kiekvienas gyvis, taip ir žmogus turi nepalaužiamą norą gyventi. Šis gyvybės dėsnis, kalbant apie spaudą, galioja ir jai, nes tautinė spauda yra tautos gyvybės reikalas. Bendrai, spauda nėra kieno nors dovana. Jos niekas kitas niekam neparūpina, bet žmonija — tautos turėjo pačios ją pasirūpinti. Panaši buvo ir mūsų — lietuvių spaudos atsiradimo istorija. Lietuviškoji spauda yra gimusi ir išaugusi su geriausiomis tradicijomis: ji niekad nėra buvusi pasipelnymo šaltinis, bet visada laikėsi besąlyginiu spaudos žmonių pasiaukojimu ir jų ryžtingu idealizmu tarnauti tiesai ir laisvei. Mūsų spauda yra gimusi tik dėlto, kad atsirasdavo pasiryžėlių, entuziastų, kurie norėjo kalbėti savo tautai, nurodyti jai kelius į tolimesnį gyvenimą ar apsaugoti ją nuo įvairių pavojų. Tokius uždavinius turėjo "Aušra", "Varpas". "Tėvynės Sargas", toks tikslas yra ir dabartinio mūsų KARIO.

Kai karys buvo priverstas padėti ginklą, kova už tautos laisvę ir išsilaikymą teko toliau vesti spaudai. Kaip seniau kietas karžygio kardas gynė savo valstybę, taip paskiau spaudoje lietuviškas žodis palaikė tauots gyvybės mintį. Tą šventą žygį praeityje spauda atlikdavo geriausiai ir todėl jos reikšmė šiandien yra žymiai padidėjusi. Nebe reikalo buvo teigiama, kad spauda yra septintoji pasaulio galybė. Laisva spauda buvo ir tebėra viena didžiausių ir garbingiausių žmogaus ir žmonijos laimėjimų. Spaudos didinga misija visais laikais buvo ir tebėra titaniška kova už visos žmonijos šviesesnį, geresnį rytojų. Kitaip tariant, spauda buvo ir tebėra idėjinis kovos įrankis.

Žinant kokią jėgą turi spauda, aišku kodėl kiekviena kultūringa tauta stengiasi turėti savą spaudą. O tautoje arba valstybėje esamos politinės grupės, bei įvairios organizacijos, deda pastangas turėti savo spausdintus organus. Panašiais samprotavimais 1919 m. Lietuvos kariuomenės vadovybė įsteigė kariams žurnalą, kurio paskirtis buvo įdiegti gražias tautines karines tradicijas, be kurių mes jau seniai būtume supilkėję ir paskendę svetimuose vandenyse.

Lietuvos kariuomenės žurnalas KARYS per 21 metus tėvynėje atliko didžiulį mūsų jaunuomenės švietimo, mokymo ir auklėjimo darbą. Buvo reikšminga, kad KARYJE galėjo pasireikšti kaip spaudos darbininkas kiekvienas karys be skirtumo laipsnio ar užimamos vietos. Jame rašė augšto rango karys, greta jo rašė ir eilinis.

Suprantama yra, kodėl KARYS buvo atgaivintas ir čia Dėdės Samo žemėje. Čia KARYS tęsia laisvos Lietuvos karių tradicijas. Jo pasėta sėkla Lietuvoje ne tik prigijo, bet ir gerų vaisių davė, būtent: Nepriklausomybės kovų dalyviai, Savisaugos dalinių kovotojai ir Vietinės Rinktinės kariai ir pagaliau dar tebekovojantieji partizanai, jie visi yra KARIO auklėtiniai.

Sunkiu darbu, brangių dolerių ir telktinėmis pastangomis ligšiol tremtyje išlaikytas mūsų KARYS su visa energija žengia pirmyn. Reikia tikėtis, kad naujas 1958 m. darbo baras ne tiktai išlaikys savo ligšiolinėse gretose žurnalo entuziastus vedėjus ir bičiulius, bet sutelks dar daugiau naujų jėgų.

Visi žmonės nori gyventi ir visi normalūs žmonės turi nepalaužiamą norą plėstis, tobulėti. Ir mes, buvę kariai, kas dar nepraradome tautinių savybių, taip pat norime gyvuoti ir klestėti. Karinė spauda ir yra mūsų gyvybės gajumo ir gyvybingumo palaikymo įrankis. Todėl visi geros valios kariai privalo rūpintis savąja — karine lietuviška spauda.

Darbai, nors jie būtų ir sunkiausi, atliekami tik pasiryžimu, visų bendru pasiryžimu. Tokio pasiryžimo mūsų KARYS nori, laukia ir pagaliau reikalauja, nes tai yra jam gyvybinga. Pasiryžimas turi būti telktinis: ne vien tik prie jo betarpiškai dirbantieji turi ryžtis, bendro tikslo privalo siekti ir visi buvę kariai, be skirtumo laipsnio ir visi KARIO skaitytojai. Kiekvienas savo pareigą turi atlikti laiku ir su pasišventimu.

"SPUTNIKAMS" PADANGES RAIŽANT

J. SKARDIS

Seniai jau amerikiečiai, o kartu ir visas laisvasis pasaulis, buvo gavęs tokį psichologinį smūgį, kaip po paskutiniųjų sovietų laimėjimų — "sputnikų", žemės satelitų, paleidimo. Alkanas, apdriskęs ir vakariečių skaitomas labai atsilikusiu, ruskelis šiandien tešk a amerikiečiams į akis pašaipą, kad, esą, jūs, amerikiečiai, mokate suprojektuoti ir pagaminti geresnes automobilių uodegas, o mes, rusai, pagaminame geresnes tarpkontinentines raketas ir geresnius žemės satelitus...

Plačioji amerikiečių spauda, po rusų "sputnikų" paleidimo, yra užpildyta įvairiausių straipsnių, komentarų, mokslininkų ir vadovaujančių asmenybių raminančių pareiškimų, tačiau daug kur pamatysime ir aštrios kritikos ne tik Jungt. Amerikos Valstybių vyriausybei, Pentagonui ir amerikiečių mokslininkams, bet ir visai amerikiečių visuomenei.

Daugelį kartų laike paskutinių 5 kelerių metų kai kurie vakariečiai, sovietų ekspertai, kai kurie mokslininkai ir įžvalesni spaudos atstovai primindavo ir pabrėždavo faktą, kad negalime nedavertinti sovietų daromą pažangą mokslo ir technikos srityse. Tik ketverių metų reikėjo rusams sulaužyti amerikiečių turėtą atominės bombos monopolį. Tik devynių mėnesių reikėjo rusams prisivyti amerikiečius vandenilio bombos srityje. Rusų karinis lėktuvas MIG buvo amerikiečiams rimtas įspėjimas, kad rusai nėra atsilikėliai technologijos srityje. Amerikiečiai turėjo įsirengę Turkijoje, prie Jucdosios jūros, puikiausiais ir moderniausiais prietaisais aprūpintą slaptą stebėjimo stotį ir galėjo žinoti ką sovietai daro, ką jie ruošia. Tačiau į tai nebuvo kreipiama pakankamai dėmesio. Dabar gi visiems amerikiečiams, nuo prezidento, l'gi eilinio piliečio, tenka sunkiai virškinti tokias savos spaudos pašaipas, kad rusų progresą mokslo ir techonlogijos srityje nereikia maišyti su amerikiečių šaldytuvų ir lūpoms pieštukų pagaminamu kiekiu...

Iš kitos pusės pažvelgus, reiktų prisiminti, kokios yra sunkios ir nelygios lenktynės. tarp diktatūros ir demokratijos.

Sovietiniams valdovams visai nėra svarbu, kad jų žmonės nedavalgę ir apiplyšę, kad jie nori geresnių gyvenimo sąlygų, trumpesnių darbo valandų ir geresnio atlyginimo. Sovietų vyriausybei nereikia baimintis dėl būsimų rinkimų, jei jų balsuotojai ir nėra patenkinti. Sovietams nereikia prašyti jokių senatų ar parlamentų milžiniškų pinigų sumų užsibrėžtiems planams ar projektams vykdyti. Nereikia pamiršti sovietų gaunamos didžiulės pagalbos ir iš šios geležinės uždangos pusės. Įvairūs apmokami ar idėjiniai atominiai ir kitoki šnipai ar komunizmo idėjomis ligi apsvaigimo susižavėję kai kurie vakariečiai mokslininkai yra suteikę sovietams reikalingas žinias ar net perbėgę pas sovietus. Šitos rūšies tik po II-rojo Pasaulinio karo įvykusiems atsitikimams ir nuotykiams aprašyti susidarytų geroka biblioteka. O kur dar sovietų prievarta sugaudytų ir Sov. Sąjungon išvežtų vokiečių, austrų ir kitų sovietų okupuotų kraštų mokslininkų, lėktuvų konstruktorių, vairuojamųjų raketų ekspertų ir kitokių specialistų pagalba. Juk ir čia sovietai pasirodė ne tik geriausi "smegenų plovimo", bet ir "smegenų išspaudimo" ekspertai...

Rugpjūčio 26 d. sovietai paskelbė sėkmingai išbandę pirmąją, taip vadinamą, tarpkontinentinę vairuojamąją raketą arba tarpkontinentinį balistinį svaidmenį (intercontinental ballistic missile), kurį savo laiku vienas mūsų dienraštis juokingai pavadino "ilgo tolio ginklu", galintį pasiekti taikinį už 5000 mylių, — kitaip sakant, šiaurės Ameriką. Šį sovietų laimėjimą vakariečių spauda labai nevienodai įvertino ir komentavo. Buvo ir tokių šaltinių, kurie teigė, kad tai esąs paprastas eilinis sovietų propagandos triukas ir gyrimasis, tačiau, kada amerikiečių žvalgybos ir žinių rinkimo tarnyba priėmė šį sovietų laimėjimo paskelbimą už "gryną pinigą", tada reikėjo juo patikėti. Įvairūs vakariečių kariniai ekspertai sutinka, kad sovietams galėjo pavykti šios raketos bandymas, bet pabrėžiama, kad sovietams reikės dar 2-jų metų, o gal net keturių, kol jie šį ginklą pastatys ant operatyvinio pagrindo, t.y., praeis 2—4 metai, kol šis ginklas bus parengtas naudojimui kare.

Žvilgterėjus amerikiečių pusėn ir panagrinėjus amerikiečių atitinkamų pareigūnų oficialius ir pusiau oficialius pareiškimus, mes galime susidaryti įspūdį, kad J.A.V. nėra labai toli nuo rusų atsilikusios. Paaiškės, kad iš J.A.V. gynybai paskirtų paskutiniems metams 38 bilionų dolerių apie 35% iš šios sumos bus išleidžiama vairuojamųjų raketų programai. Sekantiems metams prie šios sumos dar būsią pridėta 1—2 bilionai dolerių.

Gal tas ir buvo klaida, bet šiuo metu atskiras vairuojamųjų raketų programas ir projektus vykdė atskirai amerikiečių laivynas, atskirai sausumos kariuomenė, ir atskirai karo aviacija. Šios trys pagrindinės amerikiečių ginklų rūšys lenktyniauja tarpusavyje, o tose lenktynėse išryškėja net nepateisinamas pavydo jausmas. Amerikiečių karo aviacijos vairuojamoji raketa "Matador" ir karo laivyno "Regulus", siekiančios taikinius 600 mylių atstume yra jau masiniai gaminamos ir parengtos naudojimui. Amerikos kariuomenės vairuojamoji raketa "Jupiter" siekianti 1500 mylių buvo keletą kartų sėkmingai išbandyta, o dabar dar patobulinta ir ,sakoma, siekianti taikinius net 3600 mylių atstume. Neseniai spaudoje buvo pranešta apie amerikiečių vairuojamosios karo aviacijos raketos "Thor" sėkmingą bandymą kažkur Floridos pajūryje. Pačios didžiausios amerikiečių viltys yra sudėtos į tarpkontinentinės vairuojamosios raketos "Atlas" projektą, kuri galėtų siekti taikinius net už 5500 mylių. Kitos amerikiečių tarpkontinentinės vairuojamosios raketos projektas "Titan" yra apie vienerius metus atsilikęs nuo "Atlaso", tačiau reikia tikėtis, kad paskutiniai rusų laimėjimai pagreitins ir "Titan" vystymąsi, bandymus ir gamybą.

Nespėjo vakarų pasaulis atsikvošėti ir nusiraminti dėl pirmojo sovietų pasisekimo — tarpkontinentinės raketos, galinčios iš Sovietų Sąjungos pasiekti šiau-

Atominį užtaisą nešantis tarpkontinentinis valruojamas svaidmuo Snark SM-62.
(Air Force nuotr.)

rės Ameriką, kai sovietai dar 2 kartus iš eilės nustebino vakariečius, paleisdami pirmąjį ir antrąjį "sputniką" — žemės satelitus. Jau seniai visiems, kas daugiau skaito ir tokiais dalykais domisi, buvo žinoma, kad abi priešingos stovyklos — amerikiečiai ir rusai — geofizinių metų proga gamina ir ruošiasi paleisti vadinamuosius žemės satelitus. Buvo tik palikęs klausimas — kas bus pirmieji? Amerikiečių žemės satelito projektas "Vanguard" buvo vykdomas nesiskubinant ir taip, kad nuo to nenukentėtų vairuojamųjų raketų vystymo ir tobulinimo programa. Prieš porą mėnesių žurnale "Life" savo ilgame straipsnyje Dr. C. C. Furnas, chemijos inžinierius ir žymus amerikiečių vairuojamųjų raketų ekspertas, tarp kitko pabrėžia, kad J.A.V. galėjo ir turėjo būti pirmoji valstybė, paleidžianti žemės satelitą apie 1955 metus, tačiau ligi 1955 m. amerikiečių žemės satelito programa nebuvo netgi rimtai aptarta, kaip neapsimokanti, neverta duoti pirmenybę ir t.t. Amerikiečiai turėję pakankamai įgudusių specialistų, kurie žinoję kaip tą darbą atlikti ir buvę tam pinigų. Dr. C. C. Furnas už šį apsileidimą apkaltina buvusį amerikiečių gynybos sekretorių Ch. Wilsoną, kuris net po sovietų "sputniku" paleidimo pareiškęs, kad tai yra "gražus mokslinis šposas" (nice scientific trick), neturįs jokios karinės reikšmės...

Kitas žymus amerikietis, dr. Elmer Hutchisson, fizikos instituto direktorius, pareiškė, kad Rusijoje mokslininkai ir mokytojai yra gerbiami, į juos kreipiamas dėmesys, o vaikai mokomi fizikos nuo 5-tojo skyriaus ir jei amerikiečiai neduosią savo vaikams daugiau disciplinuoto mokslinio apmokymo, tai amerikiečių gyvenimo būdas būsiąs pasmerktas. Raketų ekspertas Harry Stine buvo atleistas iš darbo Martin kompanijoje (gaminančioje "Vanguard") už jo pareiškimą: "Rusijoje klauso žmonių su išmintimi ir vizija. Mes praradome 5 metus todėl, kad niekas nekreipė dėmesį į raketų specialistus. Mes esame savimi patenkinti siauraprėčiai, arogantiški žmonės, kurie sėdime nutukę, laimingi ir nebyliai, nedavertindami Rusijos".

Vokietis, dabar J.A.V. pilietis, dr. W. von Braun, pagaminęs Hitlerio Vokietijai V-2 raketą, šiuo laiku vadovaująs amerikiečių armijos vairuojamųjų raketų departamentui, po "sputniko" paleidimo net pasislėpė, kad nebūtų spaudžiamas kritikuoti šioje srityje amerikiečių atsilikimą,, vis dėlto, prispirtas pareiškė, kad nuo 1945 ligi 1951 m. J.A.V. nebuvo tada matomo jokio reikalo, intereso ir pinigų vairuojamųjų raketų vystymo ir tobulinimo programai ir kad dabar reikės sunkiai padirbėti, kad pažengtų į priekį ir prisivytų tuos prarastus šešerius metus ir gali užtrukti penketą ar daugiau metų, kol amerikiečiai prisivys sovietus, nes sovietai nesėdi, nieko neveikdami.

Dr. Fred Singer, Maryland universiteto astrofizikas, neseniai pareiškė, kad dviejų rusų žemės satelitų paleidimas pozityviai pademonstravo tiktai vieną iš keturių pagrindinių reikalavimų efektyviam tarpkontinentiniam balistiniam svaidmeniui. Šie keturi reikalavimai, sako jis, yra: 1) išmetimas į erdvę — stūmimas (propulsion), 2) tikslumas (accuracy), 3) vedimas raketos į taikinį (guidance) ir 4) priemonės apsaugoti šios raketos degtuvą (warhead) nuo trinties atmosferoje, kuri galinti sunaikinti degtuvą, kada raketa iš didelio augščio erdvėje artėja prie žemės į taikinį. (Neteisingai mūsų spauda sulietuvina anglišką žodį "warhead". "Darbininkas" tai vadina "atomine bomba, prikabinta prie raketos! Kiti tai vadina "užtaisu" ar "galvute", kai mes lietuviškoje karo terminologijoje turime tam žodį — degtuvą!).

"Sovietai", sako dr. Singer, "tvirtina atsakę į visus 4 reikalavimus, bet "sputnikas" atsako ir patvirtina tiktai pirmąjį".

Dr. Edward Teller, Kalifornijos universiteto mokslininkas, kuris dar vadinamas "vandenilio bombos tėvu", neseniai pareiškė, kad J.A.V. yra atsilikusios užpakalyje Sov. Sąjungos mokslo srityje ir tuo yra pralaimėjusios mūšį, daug svarbesnį ir didesnį, kaip prie Pearl Harbor. Jis pabrėžė, kad J.A.V. yra labai liūdnoje ir pavojingoje būklėje.

Šiandien pasaulio žmonija stovi angoje į naują erą. Sovietai jau kalba apie kelionę į mėnulį, o gal jau ir planuoja mėnulio okupaciją?!

J.A. Valstybių mokslininkai ir kariniai ekspertai irgi kalba ir nagrinėja, koks bus sekantis laimėjimas žmogaus erdvės pergalėje. Amerikiečiai be savo projektuojamojo ir nesėkmingai gruodžio m. pradžioje išbandyto žemės satelito "Vanguard", kuris vėl būsiąs bandomas sausio mėn. ir bus ore nevėliau 1958

m. pavasario, turi dar visą eilę kitų projektų, kurių pats įdomiausias projektas jau pakrikštytas "Big Brother" vardu. Tai bus tikras "žvalgybos vež mas", žvalgybos, žinių rinkimo tikslams žemės satelitas, kurį paleisianti amerikiečių karo aviacija ir kuris matys viską lygiai taip, kaip buvo aprašyta George Orwell knygoje "1984" apie fiktyvų žemės satelitą "didįjį brolį". Šis satelitas turės įtaisytą teleskopinį foto aparatą, kuriuo paveikslai bus užregistruojami magnetinėje juostoje ir perduodami žemėn radijo pagalba, kada satelitas praskrisiąs pro savo bazę, iš kurios buvo paleistas. Šis "didysis brolis" amerikiečių projektuojamas paleisti apie 1960 m.

"Sputnikas" nėra ginklas, bet kariniu atžvilgiu jis neabejotinai turi didelę reikšmę ir vertę. Pats "sputniko išmetimas į erdvę rodo, kad taip pat gali būti išmesta - paleista tarpkontinentinė vairuojamoji raketa. Jau dabartiniu laiku šifruoti, "sputniko" skleidžiami garsai, gali būti, pranešinėja rusams apie augštutinę atmosferą, kurioje tarpkontinentinė vairuojamoji raketa turės keliauti, o gal net ir apie taikinių suradimą. Per trumpą laikotarpį po sputniko paleidimo, rusai galėjo sužinoti daug daugiau, negu amerikiečiai. Tačiau rusų "sputniko" išorinės erdvės monopolizavimas, reikia tikėtis, bus trumpas. Amerikiečių žemės satelitai bus dar daugiau žinių tiekią, mažiau apgaubti paslaptingumo ir daugiau tinką vakariečių sąjungos strategijai. Tą patvirtino ir savo kalboje ir J.A.V. prezidentas Eisenhower.

Amerikiečių žurnalas "Life" dabartinę pasaulio padėtį, kaip ir buvusiame Korėjos kare, palygina su dviem skorpionais, uždarytais viename butelyje. Šie skorpionai žnyba ir smaugia vienas kitą, bet nevartoja vienas prieš kitą mirtį nešančio geluonio, nes ir įgeltas — mirtinai sužeistas vienas skorpionas dar suspėtų pavartoti mirtiną ginklą savo priešui nudobti.

Nors vyriausias Kremliaus bosas Nikita Chruščiovas po sovietų žemės satelitų paleidimų paskelbė, kad bombonešius jau galima padėti į muzėjų ar mesti į laužą, bet jis puikiai žino, kad amerikiečiai iš savo supančių Sovietų Sąjungą bazių, savo strategine karo aviacija, nors ir rusų pažeisti, gali kirsti atgal mirtiną ir sunaikinantį smūgį. Iš spaudoje randamų žinių ir pranešimų, mes matome, kad amerikiečiai ruošiasi galimiems įvykiams ir jų karinės bazės aplinkui visą Sovietiją bus aprūpintos vairuojamomis raketomis (su atominiais užtaisais), siekiančiomis apie 1500 mylių. Gi sovietai visų amerikiečių bazių iš karto tikrai negalėtų sunaikinti.

Rusų "sputnikas", rašo "Life", pavaizdavęs butelį su skorpionais, to butelio nesudaužė, o tik aptemdė ir išpūtė butelį, ir skorpionų viens kito smaugimas nepasibaigė... Gi amerikiečiai dirba ir dirbs išsijuose tarpkontinentinės raketos išvystymo srityje, tačiau reikia tikėtis, nepaliks ir neužmirš savo pasirengimo ribotiems karams, o šiuo laiku nei J.A.V. strateginė aviacija, nei karo laivynas nei partizaninis karas nėra dar išimti iš apyvartos, nei pasenę...

Sovietams jų "sputnikų" paleidimas atnešė net dvi pergales — propagandos ir mokslo srityje. Vienas šveicarų laikraštis rašė, kad "sputnikų" paleidimas įvykęs pačiu laiku ir iš tikrųjų išgelbėjęs sovietams 40-ties metų bolševikų revoliucijos sukaktuves, todėl kad prieš tai nuotaikos Sov. Sąjungoj buvę labai liūdnos, net apgailėtinos, kad sunku buvę matyti ar įžiebti bet kokį entuziazmą net komunistų partijos narių eilėse.

Vienas Paryžiaus laikraštis savo skaitytojams priminė, kad sovietų "sputnikas" kaštavęs jų žmonėms 40-tį priespaudos, vargo ir sunkaus darbo metų, o kitas prancūzų laikraštis, juokdamasis pridūre, kad sovietams yra lengviau įvykdyti revoliuciją erdvėje, negu žemėje...

"Sputnikas" neaprengs nudriskusių sovietų žmonių ir nepamaitins jų, o taip pat nesucementuos Chruščiovui jau byrančių raudonosios imperijos sienų ir nesustiprins neracionalios sovietų ekonominės sistemos. Atvirkščiai, komunizmo klaidos ir trūkumai padarė komunizmą ne tik politiniu pralaimėjimu, bet dar padidinančiai išryškino ir padarė matomais J. A. Valstybių politikos tikslus.

Paleidus sovietams II-rąjį "sputniką" su šuniu, Š. Amerikos, britų ir prancūzų spaudoje pasigirdo verkšlenimas dėl to šunelio likimo ir dėl sovietų žiaurumo. Čia pasireiškė ne tik gyvulių globos draugijų atstovai, bet ir atskiros minkštos širdies asmenybės. Iš to verkšlenimo galima buvo spėti ir jausti ne tik užuojautą sovietų šuneliui, bet ir antipatiją, pavydą ir net neapykantą sovietams dėl jų pasiektų laimėjimų. Greitai pati amerikiečių ir britų spauda nuramino tuos minkštaširdžius, pasakydami, kad geriau jie susirūpintų likimu milionų pavergtų žmonių už geležinės uždangos ir tais milionais, kurie miršta sovietų vergų stovyklose, o ne verkšlentų dėl šuns likimo.

Pati sovietų spauda irgi gerai atsikirto, primindama ta proga anglams jų civilių žmonių bombardavimą Jemene, prancūzams — karą Alžyre, o amerikiečiams — negrus Little Rock miestelyje.

Amerikiečių nervų suraminimui (po "sputniko" paleidimo) kai kurie bartenderiai išgalvojo kokteilius, pavadintus "sputnik", kurių pagrindas yra rusiška vodka. Vienas amerikiečių žurnalas, patvirtinęs šią žinią, dar pridėjo ir "sputnik" kokteilių vartojimo receptą, kad esą, gali gerti tiek, kiek telpa, bet, kai išgirsi savo galvoje "sputniko" signalus ("beep, beep"), tai skubiai išgerk stiprios kavos ir spausk namo.

Žurnalo "Karys" Redaktoriui.

Siunčiame Jums ir visam Mielojo Kario štabui nuoširdžius sveikinimus ir geriausius linkėjimus Šventų Kalėdų proga.

Tąja pat proga siunčiame mūsų kuklią paramą Kariui — 20 dolerių,

Reiškiu pagarbą,

Pirmininkė SOFIJA OŽELIENĖ

P A D Ė K A

Parodžiusiems didelį rūpestį invalidų šalpos reikale ir prisiuntusiems Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijai aukas:

L.V.S. RAMOVĖ Savišalpos Fondo

Komisijai už paaukotus	*$100.00*
L.V.S. RAMOVĖ Detroito Skyriui	*77.00*
L.V.S. RAMOVĖ Rochesterio Skyriui	*76.00*
L.T.S. Philadelphijo Skyriui	*25.00*
Dr. Vincui Trumpai	*11.00*
Kun. J. Riaubai	*10.00*
Poniai Salatkienei	*10.00*

L.L.K.I. Draugijos Valdyba nuoširdžiai dėkoja ir kartu siunčia Aukotojams geriausius linkėjimus 1958 metams.

L. L. K. I. Draugijos Valdyba

KAIP PATEKOM Į PRANCŪZIJĄ

B. VRUBLEVIČIUS

Čia noriu nors trumpais bruožais atpasakoti vieno tautiečio, psk. P. Š-s., per pastaruosius karo metus patirtus vargus. Rašau, ką jis man yra pasakojęs.

1940 m. Ukmergėje tarnavau 1-me artilerijos pulke. Netrukus užplūdo Lietuvą raudonoji armija. Po 6-šių mėn. pradėjo keisti kadrus ir vertė karius mokintis rusų kalbos. Po trijų mėn. dešimt iš mūsų "gabiausiųjų" su kapitonu Ž., gavom politrukų padėjėjų laipsnius. Na, o nepaklusniuosius kas naktį iš kareivinių išveždavo į nežinią, kurių daugiau nematėme.

1941 m. birželio mėn. puolė vokiečiai. Rusai sukilo ir skubiai mūsų pulką varė į automašinas bei šarvuočius išvežimui kažin kur. Negalėjome atsipalaiduoti nuo raudonųjų, nes buvome nuginkluoti ir stipriai saugomi. Tuo būdu teko atsisveikinti su Lietuvos žemele. Pravažiavome Latviją ir atsidūrėme Rusijoje. Pskovo mieste mus aprengė jau sovietine uniforma ir išsiuntė į fronto linijas prie Stalingrado. Buvome sumaišyti kovos daliniuose; buvo ir ukrainiečių su mumis. Mūšiai tuo metu buvo smarkūs. Ėjo iš rankų į rankas kovos laukas, ypač Stalingrado ruože.

Kartą nakties metu buvome nusiųsti slapukais (būrys), vedami ruso leitenanto. Proga pasinaudojęs, buvęs tarp mūsų kapitonas ukrainietis nudūrė rusą ir slaptai perbėgome pas vokiečius. Vokiečiai mus priėmę, klausinėjo ar sutiksime kovoti prieš rusus. Sutikome. Tuojau pat sudarė du batalionus iš lietuvių, latvių, ukrainiečių ir kitų. Atsitraukę suformavo.

Jau stovėjome prie Volgos Tarapec miestelio, 20 km nuo Stalino. Čia vėl puolė rusai su mongolais. Žiema šalta, sunku vokiečiams atsilaikyti, daugumas sušalo 1942 m. Per puolimą mane sužeidė į kairią kojąą. Pralaimėjimas. Apie 100 žuvusių ir daugiau belaisvių (iš mūsų dviejų batalionų).

Ligoninėje per mėnesį vos apgijusį paliko atsargoje. Netrukus traukimasis. Džiaugiamės. Traukiniuose, kuriuose mus vežė arčiau Lietuvos sienos, pavyko pabėgti apie 80 vyrų. Jų tarpe ir aš jaučiausi laimėjęs, atsidūręs Kupiškyje pas tėvus (su 4 pistoletais). Mums padėjo pabėgti, parašydamas kiekvienam atostogų lapus, kapitonas Z. Jautėmės saugiai, nes turėjome "legalias" mėnesio atostogas. Likau tėviškės pastogėje. Bet saugumo sumetimais namie nemiegojau. Iš tikrųjų, netrukus vokiečių žandarai su policija manęs ieškojo. Mano nelaimei vieną dieną pažinęs mūsų saugumietis (parsidavėlis) įskundė ir tuojau mane suėmė. Gestapas nuvežė į Kauną ir pasodino į kalėjimą, kuriame radau jau nemaža to paties likimo draugų.

Prasidėjo žiaurūs tardymai dieną ir naktį.

Nakties metu po vieną išsiveždavo, žiauriai tardydavo, o paskui pakardavo. Mūsų kalėjimo daly pakartų jau buvo 25 vyrai. Mane nusivedė į karcerį, kuriame vandens buvo iki kaklo. Reikėdavo išstovėti apie pusantros paros.

Po kiek laiko (neatsimenu nei datos, nes buvome atskirti nuo pasaulio tarp keturių sienų) apie 9 val. ryto varė mus Kauno gatvėm surakintomis rankomis tardymui. Buvom visi labai suvargę, sumušti (kūnas juodas nuo dėmių), negalėdavom nė paeiti, tad draugai padėdavo, kiek įmanydami. Naujoje Geštapo būstinėje (rodos, Laisvės Alėjoje) ir vėl nauji tardymai. Mano tėvas, sužinojęs, kur esu, atvažiavęs prašė vokiečius mane paleisti. Siūlė jiems gerą kyšį, bet nepaleido.

Po to, sudarę ešeloną iš keturių tūkstančių kalinių, atvežė mus į Pravieniškių stovyklą, kurioje buvo daugiau to pat likimo draugų.

Ten prasidėjo mūsų kryžiaus keliai. Kas rytą įvykdavo "reguliarinis krikštas"... Vietoj pusryčių kiekvienam po 25 smūgius guminių lazdų. Po to vare į darbus miško kirsti. Sargai elgėsi gan žiauriai: šaudė, mušė ir darydavo kas jiems patiko. Ten sušaudė su mumus buvusį malonų kapitoną Bernaitį ir daugiau kitų karininkų. Šaudė girti ukrainiečių kareiviai, buvę raudonarmiečiai.

Mano sveikata visai sušlubavo — jau negalėdavau nei dirbti, nei pastovėti. Todėl leido pailsėti 2 paras. Laimei buvo ten lietuvis gydytojas, kuris man slaptai atnešdavo duonos ir šiek tiek apgydė kraujuotas kūno dalis. Sustiprėjęs vieną dieną, progai pasitaikius, pabėgau. Bet nusilpęs negalėjau toli bėgti — mane sugavo. Na, galvojau, šį kartą būsiu sušaudytas. Stebuklas. Turbūt, ir jiems pagailo, nes atrodžiau gyvas lavonas, svėriau apie 32 kg. Tik sukaustė, pridėdami prie kojų 3 kg geležinių retežių. Dirbau mėnesį laiko lengvą darbą. Po to "O.T." (darbo organizacija) atvežė mus į Prancūziją, Cherbourg. Pasiekus ją, jau buvo gražus 1943 m. pavasaris.

Dirbti reikėjo prie ligoninių nuo 4 val. ryto iki 6 val. vakaro. Vėliau už keliasdešimt km nuo Cherbourgo atsidūrėme prie La Manche kanalo. Ten statė bunkerius iš betono (5 metrų storumo artilerijos pabūklams). Dirbome ten iki 1944 m. pavasario, kada prasidėjo amerikiečių ir anglų puolimai. Pradėjo bombarduoti mūsų įsitvirtinimus. Kartą bombas išmetę, pataikė ir į mūsų vietovę. Mane visą žemėm apipylė. Galvojau miręs ar sudraskytas į gabalus. Buvo tai sekmadienio krikštas. O kokia panika, likusieji gyvieji išbėgiojo, pradingo.

Tik tokiu būdu atsipalaidavome nuo vokiečių, likę vos 10 lietuvių. Nutarėme žygiuoti Paryžiaus link. Nors sunkiai, bet pasiekėme. Radom daugiau tautiečių, kurie parūpino mums darbo prie Paryžiaus — Villeneuve — St. Georges geležinkelių taisymo. Ten esančiam vienuolyne vienuolės mums daug padėjo, sudarydamos dokumentus prancūzų kalba. Tuomet jautėmės laisvi.

1944 m. spalio m. užsirašėme į svetimš. legionio 13 brigadą. Nuvažiavome į Elzasą-Mulhausen ir ten mus aprengė amerikoniška uniforma. Atsidūrėme Italijoje prie Romos. Mane sužeidė į vidurius. Vėl atvežė į Prancūzijos sostinę, į ligoninę. Po dviejų mėn. pagijęs, likau dar kareivinėse Vincennes prie pat Paryžiaus — iki karo pabaigos.

Atsirado gi rusų komisija, kuri gaudė bei ragino grįžti į tėvynę visus pabaltiečius. Bet mūsų prancūzai nedavė. Ir taip baigėsi mūsų sutartis legione (buvome užsirašę tik kol karas tęsis). Kadangi jau buvo pabaiga, mes likome šį kartą visai laisvi.

Daugumas mūsų gavo darbo automobilių fabrike "Renault", kur dar šiuo metu tebedirbame ištuoni lietuviai. Sąlygos pakenčiamos, esame patenkinti ir laukiame to laiko, kada galėsime grįžti į Lietuvą.

ADOMAS GALDIKAS, virš Gimtoji žemė, tempera drobėje, apač. triptikas — LIETUVA

Darbininko klišės

BIRŠTONAS IR APYLINKĖS

TĖVYNĖJE

P. BLIUMAS

Mes labai dažnai kalbame apie tėvynę, bet gal retai kada pagalvojame, kas yra toji tėvynė, kas ją sudaro, kodėl mes turime ją mylėti ir privalome ją nuo priešų ginti?

Trumpai, suglaustais žodžiais, galėtume pasakyti, kad mūsų tėvynė yra toji šalis, kurioje nuo amžių mūsų protėviai, tėvų tėvai, mūsų tėvai gyveno, mes patys joje esame gimę, augę ir gyvenę.

Tėvynę sudaro: tos šalies žemė, visa šalies gamta, žmonės, jų papročiai, gimtoji kalba ir nemarioji tėvynės dvasia.

Taigi, tėvynė yra: jos gražieji laukai, kalnai kalneliai, pakalnės ir slėniai, ošiančios girios, žydinčios pievos ir lankos, jos didžiosios upės ir mažieji upeliai, melsvieji ežerai ir javų laukai. Tėvynės dalį sudaro ir gėlėtieji pavasariai, kaitriosios vasaros, derlingieji rudens ir baltos snieguotosios žiemos. Tėvynės dalis yra ir danguje šviečianti saulutė ir nakties glūdumose spindinčios žvaigždutės; laukuose ir miškuose čiulbantieji paukšteliai, apie gėlytes skraidantieji įvairiaspalviai drugeliai; naminiai gyvulėliai, laukiniai žvėreliai ir net mažieji vabalėliai. Tėvynės dalis yra ir toje šalyje gyveną žmonės ir juos jungiančioji jų bendra gimtoji kalba. O ta gimtoji tėvynės kalba yra nuostabiausia priemonė, kuria to krašto žmonės gali išreikšti savo gražiausius jausmus, mintis ir jas perduoti vieni kitiems. Neveltui yra sakoma, kad gimtoji kalba tai gražiausioji tėvynės muzika ir daina.

Tą tėvynės visumą vainikuoja nemarioji tėvynės dvasia, kuri pasireiškia visur: gimtosios kalbos garsuose, gražiųjų liaudies dainelių melodijose, Viešpaties maldoje, "Pulkim ant kelių" giesmės žodžiuose ir žuvusiųjų už tėvynę karžygių kapų kryžiuose. Toji tėvynės nemarioji dvasia ryški mūsų liaudies pasakose, tautiniuose papročiuose ir senovės padavimuose. Ji labai gyvai atsispindi pakelių kryžiuose rymančių rūpintojėlių veiduose, senovės piliakalniuose, milžinkapiuose ir mielųjų sesučių lietuvaičių išaustų audinių ir juostų raštuose.

Tėvynės šventyklos sienos yra pastatytos iš mūsų protėvių kaulų ir sutvirtintos už ją žuvusiųjų karžygių krauju. Todėl galime sakyt, kad tėvynė žmogui yra didžioji šventovė, kuri savo augštybių bokštais siekia dangaus skliautus, o savo pamatais — žemės gelmes.

Tėvynė savo vaikus padaro broliais ir seserimis, — todėl tėvynės vardas yra mūsų protėvių, tėvų ir mūsų pačių vardas. Tik savoje tėvynėje žmogus gali jaustis visišku žmogumi, savo kūnu ir dvasia tobulėti, savųjų idealų pasiekti. Tik savajai tėvynei jis gali nuoširdžiai aukotis, dirbti, jos ir savo ateitį kurti.

Tėvynės ateitis yra mūsų pačių ateitis, gražiausioji viltis, gyvenimo džiaugsmas ir laimė. Kad ir vargelyje esant, savoje tėvynėje daug geriau gyventi ir lengviau numirti, kaip svetimoje šalyje. Kaip švelniausia svetima ranka niekada neatstoja vaikui savo myilmosios motinos rankos, taip svetimo krašto gražiausioji gamta, jo turtai, nei lengvas gyvenimas nepakeis gyvenimo savoje tėvynėje.

Žmogus nieko taip neišsiilgsta, kaip savo mielosios tėvynės ir namelio, kuriame jis gimė, augo, vargelį vargo ar sunkųjį darbelį dirbo. Tėvynės ilgesys yra visų ilgesių didžiausias — sunki liga. Toji liga, nostalgija vadinama, žmogų, netekusį savosios tėvynės, ilgai vargina, kankina, o dažnai jį ir visai pražudo.

Neveltui senovės romėnai ir graikai savo tėvynę tiek karštai mylėjo ir šventąja žeme ją laikė. Tėvynė, sakė Platonas, žmones pagimdo ir iš naujo juos atgimdo. Senovės graikas, palikęs savąją tėvynę, jos išsižadėjęs ar ją pamiršęs, nebegalėdavęs savųjų dievų garbinti ir prarasdavęs visas pilietines teises. O savąją tėvynę nuo priešų ginti, senovės graikui buvusi švenčiausia pareiga.

Kada persai užpuolė Graikiją ir baigė ją užkariauti, jie pasiūlė Atėnų didvyriui Aristidui nebesipriešinti ir žadėjo graikams grąžinti visa, jei graikai nusilenktų persų galybei. Tada Aristidas, pakėlęs ranką augštyn ir, rodydamas pirštu į saulę, pasakęs: "Kol saulė švies danguje, tol mes kariausime su persais, sunaikinusiais mūsų tėvynę ir sugriovusiais mūsų šventoves".

Lietuviai nuo amžių karštai myli savąją tėvynę Lietuvą. Apie tai mums sako Pilėnų, Merkinės, Kauno ir kitų pilių padavimai, Nepriklausomybės savanorių ir šių dienų partizanų kovos už tėvynę. Lietuviai nemažiau už anų laikų graikus ar romėnus brangina sa-

vo tautą, jos laisvę, gimtuosius namus, savąsias sodybas, protėvių ir brolių krauju aplaistytą žemę ir savąjį mėlyną dangų. Jie per amžius narsiai gynė savąją tėvynę nuo klastingųjų ir godžiųjų lenkų, vokiečių-kryžiuočių ir maskolių.

Dabar mūsų mieloji tėvynė raudonųjų budelių rusiškųjų bolševikų užgrobta, lietuvių tauta pavergta, niekinama, tremiama ir visokeriopai žudoma. Didelė dalis mūsų brolių ir sesių paklojo savo gyvybes už tėvynę, dešimtimis tūkstančių jų paguldė savo kaulus Sibiro sniegynuose; kiti ten tebekenčia sunkią vergiją, likusieji savoje tėvynėje laikomi pastumdėliais ir dešimtys tūkstančių lietuvių išsklaidytų po platųjį pasaulį Lietuvos gražiausios šventyklos išniekintos, protėvių, tėvų, sesučių ir brolių kapai sutrypti. Už ką?!

Raudonieji budeliai tą nusikalstamąjį darbą tebevaro ir šiandien. Todėl kiekvieno lietuvio, kur jis tik būtų, yra didžioji pareiga, kaip ir ano graikų didvyrio, pakelti savo širdį ir rankas į dangų, šventai prisiekti kovoti už savo tėvynę, už brolių ir sesių laisvę tol, kol mūsų tėvynė Lietuva vėl bus laisva. Kovos būdų yra daug, tik ryžkimės kovoti ir būkime vieningi!

Į tą didžią ir garbingą kovą už tėvynę mus ragina didysis mūsų dainius — pranašas Maironis:

Pirmyn į kovą už tėvynę,
Už brangią žemę Lietuvos!
Garbė tėvams, kurie ją gynė,
Ir kas už ateitį kovos!..

Šv. Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje—Antakalnyje. Klišė ATEITIES

MŪSŲ KAIMYNAI IR UKRAINOS DAINA

ZIGMAS RUMŠA

Išeivijos lietuviška periodinė spauda, nors ir nedrąsiai, bet jau pradeda rašyti apie mūsų artimesnius bei tolimesnius kaimynus. Tikslas aiškus — pažinti juos arčiau. Ypatingai tas pažinimas liestų lietuviškai galvoti nusiteikusį jaunimą. VLIK'as pernai gegužės-birželio mėn. sesijoje pabrėžė, kad stengsis megzti santykius su visais Lietuvos kaimynais, o su ukrainiečiais santykiai bus pagyvinti, siekiant glaudesnio bendradarbiavimo. Iš tiesų, jeigu dar galvojame apie Lietuvos laisvę ir jos gerovę, tai nuodugnesnis pažinimas savo kaimynų būdo, jų kultūros, ekonominio lygio bei politinių siekimų mums išeivijoje būtų vienas svarbesnių reikalų, talkininkaujant rungtynėse mūsų tautai dėl jos egzistencijos. Mes galvojame, kad įvairiais būdais ir pastangomis, nutolę nuo tėvų žemės ir gyvendami aptvertose stovyklose, ar dirbdami prie staklių ar kasyklose ir bendradarbiaudami su mūsų kaimyninių tautų atstovais, tais pačiais keliais atvykusiais, gerai iš jų esame pažinę ukrainiečius ar kitus kaimynus. Tačiau tektų suabejoti tokiu teigimu. Stovyklose, stovint eilėse su ištiesta ranka gabaliukui duonos gauti, ar nuolatiniam darbe girdint "formano" raginimus, tokiose salygose kitų tautu atstovų bei jų tautų pažinimas būtų labai miglotas ir netikslus. Todėl mums, esant išeivijoje, tenka jieškoti savo tautos draugų bei priešų pažinimui kitu būdų ir kelių. Vienas iš prieinamiausių būdų tikslui siekti yra knygos, žurnalai, laikraščiai, menas. Šios priemonės yra lengvai prieinamos ir įgyjamos.

Šį kartą norėtųsi prisiminti apie tolimesni pietų kaimyną — Ukrainą. Su tuo kraštu mūsų valstybė istorijos bėgyje turėjo nemažai reikalų, todėl netektų abejoti, kad ir ateityje jų netruks. Šiuo metu tiek mes, tiek ukrainiečiai atrodo turime vienodus ir bendrus du sunkius rūpesčius. Pirmas — didrusio hegemonijos atsikratymas, antras — mūsų Vilniaus krašto ir ukrainiečių rytinės Galicijos su Lvovu klausimai. Dabar tiek Vilniaus, tiek Lvovo sričių klausimai išspręsti jų savininkų naudai. Tačiau bendri kaimynai lenkai, paneigdami istorinius, etnografinius ir kitus faktorius, įvairiomis progomis viešai savinasi tas sritis ir ateityje lyg linkę kovoti dėl Vilniaus ir Lvovo kraštų prisijungimo prie savo žemių. Tokią politiką lenkams vedant, be abejonės konfliktai bus neišvengiami. Tuo metu lietuviai ir ukrainiečiai bendro reikalo spiriami, gelbės vieni kitiems. Todėl pažinkime šiuos kaimynus arčiau.

Užpereitų metų pabaigoj, Čikagoj pasirodė ukrainiečių kalboje Oleksa Babij poema "Povstanci" (Sukilėliai). Linotipo darbas ukrainiečių raidynu buvo atliktas ukrainiečių pastangomis, o knyga buvo atspausdinta "Draugo" spaustuvėje. Poema turinti 180 puslapių, kainuoja $1.75, kurią galima pirkti Ukrainian Bookstore, 2216 Chicago Ave., Chicago, Ill. Gal kas ir nustebtų šios poemos pasirodymu, kai kalbame apie poezijos krizę (žiūr. "Draugo" literatūrinį priedą, 1957 m. birželio 1 d.), tačiau faktas lieka faktu, poema nemaža, įdomiai intriguojanti ir lengvai skaitoma. Mokant lenkų ir rusų kalbas, beveik be žodyno galima skaityti. Poemoje lengvai jaučiama Puškino kūrybos įtaka.

Ukrainiečiai pasirodžiusia poema džiaugiasi. Įvykusiame 1956 m. gruodžio 30 d. ukrainiečių literatūros konkurse O. Babij už šią savo poemą gavo augščiausią pagyrimą, o š.m. sausio 12 d. ukrainiečių jaunimas per savo radijo pusvalandį entuziastiškai paminėjo pasirodžiusį veikalą. Taip pat Bogdan Rubčak per Čikagoje leidžiamą ukrainiečių laikraštį "Ukrainskie Zittija" š.m. vasario 9 d. davė plačią ir palankią recenziją. Poema minima ir Londono ukrainiečių periodinėje spaudoje.

Poemos autorius O. Babij gimė 1897 m. vakarinėje Ukrainoje, Kalušo apskrityje, ūkininko šeimoje. Mokslus ėjo Kaluše, Lvove ir Pragoje. 1915 — 1918 m. tarnavo Austro-Vengrijos imperijos kariuomenėje puskarininkiu, pergyvendamas visus kario sunkumus ir vargus Karpatų, Alpių kalnuose ir Italijoje. 1919 — 1920 m. dalyvavo kaip karininkas Ukrainos — Galicijos armijoje, Petliūros vadovaujamuose žygiuose iš Kijevo į Odesą. 1929 m. Pragoje baigęs pedagogikos akademiją grįžo į gimtąjį kraštą, dirbo žurnalistu ir mokytoju Lvove ir vėliau Cholme gimnazijose. O. Babij nėra naujokas literatūros darbe. Dar taikos metu rašė poeziją ir prozą. Jo žinomi kūriniai yra: "Hniv" (Pyktis) — novelės, "Za Sčastja Omanoju" (Už laimės iliuziją) — poezija, "Hucul'skij Kurin" (Guculų batalionas) — poema, "Dvi Sestry" (Dvi seserys) — apysaka, "Ostanni" (Paskutinis) — apysaka, "Svit i Liudyna" (Pasaulis ir žmogus) — poezija, "Žnyva" (Pjūtis) — poezija ir paskutinis jo kūrinys "Povstanci" (Sukilėliai) — poema.

"Povstanci" poemoje su legendomis, papročiais ir istorijos nuotrupomis apdainuojamas Luk'ų kaimas, kuris simbolizuoja Ukrainą. Ramus, kitų spaudžiamas, kaimas jieško kelių į geresni, laisvesni gyvenimą. Įvairūs žmonių tipai jieško išeities iš tragiškos būklės. Vaizduojami įvairių luomų atstovai: kaimo šviesuomenė, turtingieji ir mažturčiai ūkininkai, amatininkai, bažnyčios tarnai, lenkų didikai, žydai ir okupantai. Autorius gana vykusiai rodo nuomonių skirtumusu, politinius nesusivokimus ir kerštą. Kaimas kovoje su priešu žūsta. To kaimo fone pagrindiniai veikiantieji asmenys yra Olia, šventiko duktė, ir turtingo ūkininko sūnus Mykolas Žuk. Veikalo intryga pinama nuo mokyklinio suolo ir eina į kaimo jaunimą, kuris vėliau vadovaujamas Mykolo Žuk gina kaimą nuo priešų. Šiuose veiksmuose ryškėja neigiamybės, kaip stoka organizuotumo, susiklausymo, apdairumo ir rūpestingumo. Tačiau to paties jaunimo partizanavimas miške visai puikiai atvaizduotas. Ir tų neigiamybių, kurios paminėtos, ginant kaimą, nepastebima.

Poemoje autorius iškelia Olios meilės ir pareigos jausmą tėvynei. Olia, jausdama savo greitą žuvimą ir lyg skatindama jaunimą kovoms, Mykolo Žuk prašoma, nesutinka būti jo žmona ir jam sako: "Nors tave myliu ir karštai myliu, bet žmona tavo nebūsiu, likimas man paskyrė, kad kovų lauke išaugtų mano kapas. Aš žūsiu žiauriose kautynėse, nes jaučiu ir sapnuose matau gaisrus ir karą". Toliau poemoje autorius, Mykolui leisdamas kalbėti, ryškina, nors ir netipingai, ukrainietės moters charakterį, bet tas ryškinimas yra gana įdomus.

Pasitaikė keli neskoningi žodžiai, bet, kaip pats autorius aiškina, kad poema yra skiriama Ukrainos

VIETINĖ RINKTINĖ PANEVĖŽYJE

A. SKOPAS

Su noru stojo Panevėžio apsk. jaunimas į besiformuojančią Vietinę Rinktinę. Kovo mėn. pabaigoje buvo pašaukti visų valsčių užsiregistravę vyrai į Panevėžį. Susirinko žymiai daugiau, kaip buvo reikalinga, todėl darė didesnę atranką. Nemažas skaičius turėjo sugrįžti atgal.

Panevėžyje suformavo 1 ir 2-rą kuopą, o trečioji to paties bataliono kuopa buvo suformuota Biržuose. Ji ten ir stovėjo iki likvidavosi. 1-ji kuopa įsikūrė Ramygalos g-vėje — vienoje mokykloje, o mūsų II-ji kuopa — Respublikos g-vėje — buvsiuose teismo rūmuose. Tuo būdu mūsų kuopa stovėjo pačiame miesto centre.

Eesikuriantis batalionas susidūrė su įvairiais sunkumais: nebuvo tinkamų patalpų, aprangos, tinkamo aprūpinimo maistu ir kitais reikmenimis. Nebuvo ir ginklų. Kurį laiką gulėjome ant grindų pasikloję šiaudus. Bet nežiūrint į visus minėtus trūkumus, jaunų vyrų nuotaika buvo gera. Visi suprato, kad visas tiekimas priklauso vokiečių ir mūsų vadai stengsis būklę sutvarkyti.

Prasidėjo apmokymas. Mūsų 2-ji kuopa užsiėmimų aikštę pasirinko Klaipėdos g-vės gale esančią turgavietę, kuri tuo metu buvo nenaudojama. Į užsiėmimus eidavome labai įvairiai apsirengę: vienas olandų kariuomenės švarką užsivilkęs, kitas danų kariuomenės kelnėmis, trečias belgišką kepurę ant galvos užsidėjęs. Daug kas negalėjo ir tų uniformos likučių prisitaikyti, turėjo eiti savais civiliniais rūbais. Beveik visi turėjome gavę bintus, su kuriais visą laiką vargome. Žiūrėk, eini galvą iškėlęs, nesidairydamas į besišaipančius žmonių veidus, o tau staiga bintas atsileido ir velkasi pusantro metro juosta užpakalyje. Einąs draugas dar kartais tyčia primindavo, kad greičiau pastebėtum. Turi prašytis išeiti iš rikiuotės susitvarkyti. Netenka stebėtis, kad praeiviai šaipydavosi ir net pasakydavo: "Plechavičiaus driskiai eina". Tikrai, darėme apgailėtiną įspūdį tokia sava mišria apranga.

Nors liūdnoje būklėje būdami, "driskiais" vadinami, bet nenusiminėme. Ar ankstų rytą išvykstant, ar vakare iš laukų pavargus ir purviniems grįžtant, galingai skambėdavo mūsų dainos po Panevėžio gatves. Kiekvienu laisvu metu ir pro kareivinių langus skriejo dainų aidai. Kartais jos būdavo guvios, pilnos energijos, kartais ilgesingos, melancholiškos — pagal vyrų nuotaiką. Nepasidavėme pesimistinėms nuotaikoms. Raminomės ir laukėme.

Mūsų savijautą smarkiai pakėlė gauti ginklai, kurie susidėjo iš prancūziškų karabinų ir lengvųjų kulkosvaidžių, kurių tarpe buvo ir angliškų. Dabar vykdami į užsiėmimus, jautėmės tikrais kariais ir visai nekreipdavome dėmesio į kreivas šypsenas.

Apart užsiėmimų laukuose, aikštėje ir kareivinėse, turėjome ir tarnybos, kuri susidėjo iš 3-jų sargybos postų: pagrindinių vartų iš Respublikos g-vės, ginklų ir aprangos sandėlio ir arklidžių, kurios buvo Ukmergės g-vėje — Senamiestyje. Dar turėjome budėtojo ir tvarkinių tarnybą kareivinių viduje.

Yra pasitaikę ir keletas incidentų su vokiečių ir kitų tautybių kariais. Bene rimčiausias buvo 1-mos kuopos, kurios vyrai smarkiai sumušė vieną vokiečių karį. Kodėl tai įvyko — nežinau. Apart kitų smulkesnių apsistumdymų, panašių atsitikimų daugiau nebebuvo.

Kadangi mes vis dar neturėjome uniformų, tad ir išėjimas į miestą buvo varžomas. Jei kada ir išleisdavo, tai vyrai eidavo civiliniais rūbais.

Mieste buvo pasireiškę ir įvairių provokacinių veiksmų prieš Vietinę Rinktinę ir jos vadus. Vienas iš tokių buvo platinimas gyventojų ir kareivių tarpe įvairių atviručių su vadų atvaizdais ir atsišaukimais, kurie turėjo tikslą griauti besikuriančios kariuomenės prestižą ir vadų autoritetą. Buvo stengiamasi tuos tipelius pagauti, bet, atrodo, nepasisekė. Tikriausiai tai buvo komunistuojantis elementas, kurie, lūžtant vokiečių frontams rytuose, darėsi drąsesni ir veiklesni.

Balandžio mėn. viduryje gavome pilną aprangą: uniformas, šalmus, kuprines ir kt. Uniformos savo spalva buvo panašios į vokiečių žandarmerijos uniformas. Dabar pasijutome esą tikri kariai: ginkluoti ir uniformuoti. Geriau susitvarkė ir pats gyvenimas bei maitinimas.

Apsirengę ir susitvarkę, už poros dienų vykome į pirmuosius šaudymo pratimus, kurie įvyko Nevėžio pakrantėje Raguvos link. Žygiavome pro turgaus aikštę, kurioje tą dieną vyko turgus. Žmonės mus stebėjo gatvėse, iš langų ir balkonuose, o priėjus turgaus aikštę, žmonės nutraukė visą prekybą, susispietė mūsų stebėti. Jau buvome išmokę kaip reikiant koją laikyti ir puikiai sudainuoti žygio dainas. Ir dabar garsiai skambėjo mūsų daina ir koja tvirtai mušė į gatvės grindinį. Esu tikras, kad pirmykštę nuomonę ir pra-

---

jaunimui, kuris tuos žodžius daugiau skirs šypsenai, negu jų prasmei.

Poemoje ryškėja nevieningas priešų ir politinių aspiracijų vertinimas. Gal tai yra dviejų laikotarpių įtakai pabrėžti — Gogolio ir Ševčenkos. Gogolis buvo už taiką su Maskva ir pasidavimą didrusių įtakai bei jų kultūrai, Ševčenka — už laisvą ir nepriklausomą Ukrainą. Ta idėja, didrusiams maišantis, dar nebuvo pilnai prigijusi. Nemažai politinių skirtumų įneša vakariniai ukrainiečiai ,veikiami kitų politinių orientacijų. Tie visi skirtumai poemoje yra pastebimi. Autorius savo veikale netiesioginiai iškelia ukrainiečių tautos kaimynų vertinimą: vokiečiai — pavojingi ir mirtini priešai, lenkai — pikti, klastingi ir savanaudžiai, didrusiai — lyg būtų susipykę broliai dėl skirtingų nuomonių.

Mūsų tautiečiams, kuriems slavų kalbos yra nesuprantamos, ypač jaunimui, reikėtų visą poemą išversti ar bent padaryti santrauką. Be to, grožinė poemos pusė čia mano nepaliesta, tačiau tai būtų mūsų literatų darbas.

vardžiavimą šitie piliečiai pamiršo, pamatę išdidžiai pakeltas galvas ir ryžtingai spindinčias akis. Matėme ir jautėme, kad gyventojai buvo patenkinti ir grožėjosi kariais. O kaip miela yra kariui turėti savų žmonių simpatijas. Jis jaučiasi ir stipresnis ir drąsesnis, daug daugiau pasitikintis savimi.

2-ji kuopa yra turėjusi ir vieną didesnį žygį į Panevėžio apylinkes. Tuo metu siautę komunistiniai partizanai susprogdino Raguvėlės pieninę ir užmuše porą žmonių. Mūsų kuopa sekantį rytą siauruoju traukinėliu išvyko jų gaudyti. Bet tas žygis buvo labai vėlus ir bereikalingas. Po padaryto veiksmo partizanai niekada nepasilikdavo toje pačioje vietovėje. Jų būtų reikėję ieškoti gal Šimonių miškuose, ar kur kitur. Kuopa išvargusi ir nieko nelaimėjusi grįžo atgal.

Buvo padaryti smulkesni žvalgybiniai žygiai Šimonių-Viešintų rajone. Iš viso buvo žinių, kad mūsų batalionas po apmokymo turės atlikti Panevėžio apskrities miškų valymo akciją. Tai turėjo būti lyg ir egzaminų laikymas prieš didesnius žygius. Tačiau to uždavinio mums nebeteko atlikti.

Gegužės mėn. pradžioje mus pasiekė neramios žinios: vokiečiai likviduoja Vietinę Rinktinę ir jos vyrus prievarta gabena į Vokietiją. Mes buvome visą laiką parengtyje, nes kiekvieną valandą galėjo pasirodyti vokiečiai kad mus nuginkluotų ir suimtų. Tiek mūsų vadų, tiek vyrų tarpe vyravo mintis nepasiduoti nuginkluojamiems ir jei reikės pasipriešinti ginklu rankose. Be to, vadovybė dėjo pastangas mus ištraukti iš miesto ir, kol viskas paaiškės, sustoti kur nors apylinkėje. Tuo norėta pasitraukti nuo didesnių vokiečių kariuomenės dalinių. Iš tokios vietos lengviau ir saugiau galima pasitraukti ir išsiskirstyti. Nežinau kaip tos derybos pasibaigė, bet šis sumanymas nebuvo įvykdytas.

Mums taip belūkuriuojant, pasirodė vienas vyrukas iš buvusios Marijampolėje karo mokyklos ir smulkiau informavo apie tenykščius įvykius. Ragino nieko nelaukti ir išsiskirstyti. Atrodo, kad jis ir mūsų vadus painformavo, nes tuoj buvo išdalintas visas ginklų sandėlys, kuriame dar buvo rankinių granatų, lengvųjų kulkosvaidžių ir šovinių. Apie 4 val. po pietų buvo leista išsiskirstyti. Su šalmais, kuprinėmis ir rankoje paruoštais šautuvais 20 — 30 vyrų būriai pro užpakalinius vartus išsiveržė iš kareivinių ir šoninėmis gatvėmis skubėdavo pasiekti Klaipėdos gatvę. Tokiu būdu išbėgo visa kuopa ir atsikvėpti sustojo tik pasiekę miškų pakraštį.

Pasiekus mišką, pasijutome lyg kokioje tvirtovėje, nes vokiečiai, jei ir bandytų vytis, mums buvo nebepavojingi. Paskui mus atbėgo ir bataliono vadas, kuopos vadas ir keli būrininkai. Kur liko kiti du mūsų kuopos karininkai — nežinau. Čia susirinko didesnė dalis mūsų kuopos vyrų, kuriuos tuoj paėmė vadovauti bataliono vadas. Mūsų kuopos daugumą sudarė Troškūnų, Viešintų, Šimonių apylinkės vyrai, todėl ta kryptimi miškais ir traukėme į namus. Netoli Raguvos vyrai pradėjo skirstytis į savas apylinkes. Dar kiek paėjus, kuopa susiskaldė po 2—3 vyrus ir išvyko kas sau.

Mūsų kareivinių kaimynystėje stovėjo ir viena gen. Justo lietuvių kuopa. Mums išsiskirstant daug jų stovėjo savo kieme ir, mojuodami rankomis, šaukė: "Iki pasimatymo, vyrai, iki pasimatymo!" Vėliau man teko sužinoti, kad jie buvo pasiruošę vokiečių užpuolimo atveju mums padėti. Gal ir būtų padėję, bet tikriausiai tuo laiku juos būtų kur nors kitur išvedę.

Nežinau kodėl vokiečiai nebandė mus nuginkluoti ir suimti, bet vyrauja nuomonė, kad tuo metu jie neturėjo Panevėžyje užtenkamai savo kariuomenės. Jei mes būtume dar bent porą dienų ilgiau užsibuvę, tikriausiai būtų spėję prisiųsti.

Vėliau sužinojome, kad ir I-ji kuopa laimingai išsiskirstė, bet palikdama visus ginklus kareivinėse. Kodėl jie taip padarė, gali atsakyti tos kuopos buvę vadai. Biržuose buvusi 3-ji kuopa irgi su visais ginklais ir apranga laimingai išsiskirstė į namus.

Pasakojo, kad tą patį vakarą atvyko vokiečiai perimti mūsų palikto "inventoriaus". Belandžiodami po patalpas, rūsyje rado vieną iš mūsų vyrų bemiegantį, kurį be vargo suėmė, nes buvo visai girtas. Matyt, prieš išvykdamas panoro pasmaližauti ir, radęs sandėlyje degtinės, vargšelis, tiek paėmė, kad nebeišėjo ir pakliuvo į vokiečių rankas.

Jau trylika metų nuo tų įvykių yra praėję. Daug kas pamiršta, galimas dalykas, kad kai kurie mano minėti įvykiai buvo visai kitaip vertinami vadovybės akyse, bet mano tikslas buvo duoti žiupsnelį atsiminimų jaunesniajai kartai, pasidalinti atminimų nuotrupomis su buvusiais draugais.

MIELI BROLIAI IR SESĖS

Žengiant į Naujuosius 1958 Metus, Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos Centro Valdyba nuoširdžiai sveikina visus Kūrėjus - Savanorius, Ramovėnus, Birutietes, Šaulius, Studentus ir visas jaunimo organizacijas, Tėvynėje vargstančius, Sibire kankinamus ir visame plačiame pasaulyje išblaškytus brolius ir seses lietuvius.

Nepalūžkime gyvenimo kelyje, branginkime viską, kas sava lietuviška, būkime ištikimais savo garbingos tautos vaikais, vieningai dirbkime Tėvynės išlaisvinimo bare.

Turėkime viltį ir giliai tikėkime, kad Tėvynė sulauks džiaugsmingą laisvės rytą ir vėl bus laisva ir nepriklausoma Lietuva su sostine Vilniumi.

L. K. Kūrėjų-Savanorių S-gos Centro Valdyba

IV DALIS POEMOS "SKAIDRYS"

ŠIENAPJŪTĖ

Pakvipo žydinčia žole!
Oi laikas, laikas mums šienauti,
Pats laikas pievų žolę pjauti
Su kieto plieno dalgele.

Pašokę vyrai su aušra
Dalgius primygę prie prakalo
Ir plaktuku prisėdę kala,
Tai šienapjūtė jau tikra.

Skaidrys užvertęs ant pečių
Iš tolo blizgančią dalgelę
Užtraukė su talka dainelę,
Kai žengė pievon paryčiui.

Skaidrys
Žvengia pievelėj
Plieno dalgeliai
Nuo ankstaus ryto
Kiaurą dienelę

Visi
Dalgeliai žvanga
Žolelė šlama,
Šienelis kvepia
Pievelėj mano.

Šiaunios grėbėjos,
Klevo grėbleliai,
Darbą jų lydi
Dainos — dainelės.

Dainelės skamba,
Giria kartoja,
Kai grėbėjėlės
Ratu sustoja.

Kvepiančio šieno
Kūgis prie kūgio
Sutemoj stūgso
Milžino ūgio.

Dienelei brėkštant
Miglelė krito
Ir kūgiai perlo
Rasa nušvito.

Bet kas ankstybą rytą joja
Be kelio, tiesiai per laukus,
Pasėlius trypdamas artojų?
Šauklys į karą vyrus šaukia,
Kurių pats Vytautas jau laukia.

Kmitų visa šeima subruzdo:
Išvyksta sūnūs jų abu;
Kmitienė laikos, bet nuliūdo —
Šį sykį skausmas vidujinis
Giliai sukaustė jos krūtinę.

Nūma jiems žirgus pabalnojo.
Kardai aštrūs, išgaląsti
Ir jie į balną kelia koją,
Tiktai Skaidrys prikando lūpą,
Kai sukrankė kranklys nutūpęs.

ŽYGIS

Antai pulkų pulkai keliauja
Karių plačiosios Lietuvos!
Visi keliai tik jiems tarnauja
Nuo Palangos iki Brastos.
Jų rūpesčiu šalis gyvena
Ne vien tik jų pačių namai.
Išlydi juos seni tėvai,
Kaip mūsų įprasta iš seno.
Jiems žygis vien tik pareiga,
Jų žygį laimina kiekvienas,
Nes laukia jų kova kieta.
Juos veda Algirdo brolėnas,
To Algirdo, kuriam Maskva,
Kad būtų ateity laisva,
Nuo vartų įteikė raktus
Ir duoklę už kelis metus;[1])
Juos veda Vytautas — karys,
Rytų Europos tvarkdarys,
Kuriam to garso ir garbės
Pavydi Vakarų Europa,
Kuri tikriausiai atskubės
Su pagalba visokeriopa
Kryžiokų Ordino grumtynėms,
(Tikėdama, kad paskutinėms)
Kurs telkia begales pulkų
Ant Marburgo pilies laukų
Ir ruošia Lietuvai vergiją
Sau kelią skindamas į Rytus
Nuo seno slavų užvaldytus
Apgaudinėdamas žmoniją,
Kad neša Vakarų kultūrą.
Tokia jau prigimtis komtūrų![2])

Žiūrėk, tai Žalgiris žaliuoja
Aptvinęs rūkais mėlynais,
Aplink rugių laukai banguoja
Ir bandos laigo dirvonais.
Čia grūdas noksta, šiaudas bręsta,
Artojo žvilgsnis čia paskęsta.

Dangaus mėlynėj paukščiai nardo
Ir žaidžia saulės spinduliais;
Visi jie turi savo vardą,
Gyvena papročiais žilais,
Visi sukyla kai tik švinta,
Visi prie vieno stalo minta.

Dienovydžio kaitroj įkaitę
Drugeliai mirga virš rugių
Ir ilgakojai pasiraitę,
Žiogai kalena tarp dagių:
Gyvūnų čia daugybė knibžda,
Tik reik suprasti ką jie šnibžda.

Šiandieną tuos laukus užplūdo
Skaitlingi Lietuvos pulkai,
Vis mūsų vyrų tvirto būdo,
Dailių, kaip miško ąžuolai.

Štai ir puošnūs lenkai atvyko!
Patsai karalius veda juos,
Suprask, ant Ordino užpyko,
Kam stato koją už ribos.

Ve, ir pėsčių pulkai žygiuoja.
Tai Ponas Naugardas jau čia,[3])
O ten pro tamsų mišką joja
Totorių raiteliai risčia.

Šaunieji mūsų talkininkai
Iš žemės vėjų įvairių
Visi bematant susirinko,
Kurių stropumą tau giriu.

NAKTIS PRIEŠ MŪŠĮ

Vos saulė nuo dangaus nulipo
Ir ore naktimi pakvipo
Gamtoj baigta dienos byla
Ir vakaro jauki tyla
Iš lėto leidžiasi ant šilo
Ir šilas ošęs jau nutilo.
Vėjelis drungnas nuo laukų
Vos, vos kvėpuoja. Dar tvanku.
Iš liūno kuisiai pasipylė
Pajutę žengiant naktį tylią
Ir suka spiečiais dideliais
Ties žmonėmis ir gyvuliais.
Jau dangų skrodžia Paukščių Kelias,
Griežlė su putpele jau kelias,
Ropoja šliužas iš olos
Jieškodamas rasos guvios.
Tačiau rasa laukų negirdo,
Bet griaudžiant jau kai kas nugirdo
Ir dangų tviskina žaibai.
Sapnuoja raitelių žirgai,
Tik raiteliai balnus prigulę
Žvilgsniu klajoja po mėnulį:
Nemerkia miegas jiems akių,
Nes kyla daug minčių lakių.

Skaidrys į Vaidilą:
— Matau, kad mudu vėl kartu,
Kai aš budžiu, budi ir tu. —

Vaidila:
— Aš vis esu tautos tarnyboj,
Ir čia budžiu karių sargyboj,
Bet pasakyk, kas tau parūpo?
Mačiau daireis patempęs lūpą. —

Skaidrys:
— Kad man šią naktį neramu
Ir abejoti aš imu,
Ar liksiu gyvas čia rytoj
Šiame lauke baisioj kovoj,
Kur teks įrodyti veiksmais,
Kad žodis tartas ne juokais,
Ko lauks ir mano mylima —
Visų gražiausioji Aima.
Jinai prisimena mane,
Nes ją dažnai regiu sapne,
Bet, jei palies ranka mirties,

---

[1]) Nuo to laiko kalnas prie Maskvos, ant kurio Maskvos kunigaikštis nusilenkė Algirdui, vadinamas "Poklonnaja gora".

[2]) Komtūrais buvo vadinami Kryžiuočių Ordino riteriai, pilių valdytojai.

[3]) Naugardo miestas savo klestėjimo metu išdidžiai pasivadino esąs "ponas".

Tada Kairys prie jos prisės.
Tu senas ir gerai žinai,
Nes visą tai išgyvenai,
Ką reiškia meilės troškulys,
Kurio juk nieks neužgesys! —

Vaidila:
—Nedrumsk, sūnau, ramybės dvasios!
Tikėk, kad savo Aimą rasi,
O čia dabar naktyj gilioj,
Prisnūdusios gamtos tyloj,
Man išpažink iš praeities,
Kas išlaikyta atminties,
Arba galvosenoj iš seno
Po truputį įsigyveno. —

Skaidrys:
— Gerai sakai, naktyj ramioj
Audros belaukiančioj gamtoj,
Mane, kaip dera, išklausyk
Ir, jei kvailiosiu, nesupyk.

Kada aš piemeniu buvau,
Į medį kaip genys lipau,
Rėpliojau sijomis, stogais,
Pasitikėdamas nagais.
Ganyklose aikščių plačių,
Kur ganėme būrys vaikų,
Buvau stipriausiu ristiku,
Žirgais vikriausiu jojiku.
Kada į vyrą išlipau —
Pirmuoju aš visur buvau:
Medžioklėj, žūklėj, arime,
Svetur ir tėvo klojime.
Karužą žygiuose sekiau
Ir sau jį pavyzdžiu laikiau.
Išmokau laužtis į vartus,
Išdaužti dvikovoj kardus,
Ant žirgo keltis per upes,
Braidyti pelkes beribes.
Bet, nors prie žirgo prigudau
Ir kardą vykusiai valdau,
Vienok šį kartą man baisu.
Mat, abejojime esu:
Kur tie dievai ir jų dangus,
Ar jie teisingi, pajėgūs,
Ar mūsų vėlė, nemari[4])
Ir ko verti darbai geri? —

Vaidila:
— Kaž kad, seniai, Krivis kalbėjęs,
Kad jis Praamžių pats regėjęs,
Kurio galia nežino saiko,
Kurs tiesą savo rankoj laiko,
Neturi galo nė pradžios
Ir su mumis jis visados. —

Skaidrys:
— Bent kiek nuvokiu ką sakai,
Bet kam jo leidžiami karai?
Kur jo tiesa ir jo galia,
Jei taip baugi žmogaus dalia? —

Vaidila:
— Kaip kas sau nori, taip tesako,
Bet žmogų žmones patys plaka:
Puikybė jų vienybę ardo,
Kuri bežinoma iš vardo,
Žemi geismai jų protą valdo
Ir viens kitam jie galvas skaldo,
Kovos aistra (sakau be juoko)
Pagimdė Ordiną Kryžiokų,
Kuriam stoka dievybės kvapo
Ir jis visiems pabaisa tapo. —

Skaidrys:
— Todėl Kryžiokai be širdies
Ir mums jie rankos nepraties
Be kardo, sravinčio krauju. —

Vaidila:
— Ir gailesčio nelauk iš jų! —

Skaidrys:
— O kiek išplėšia mūsų turto
Artojo prakaitu sukurto... —

Vaidila:
— Ir išsivarę į miškus
Mergoms nuskabo vainikus. —

Skaidrys:
— Jie ir medžius šventuosius skina
Ir šventą ugnį užgesina,
Kardais žiogrius darželių daužo,
Vartus sudegina ant laužo. —

Vaidila:
— Ir tęsis jų baisi grėsmė,
Kol juos ištiks skaudi bausmė. —

Skaidrys:
— Berods, o kaip su tais dievais,
Kuriuos mums perša su lenkais?
Gal jie tikrai tokie teisingi,
Tokie galingi, išmintingi? —

Vaidila:
— Su kalbamais dievais tas bloga,
Kad jie žemaitiškai nemoka,
Visų šventovių mūsų vengia,
Kryžioką savo ženklu dengia. —

Skaidrys:
— Aš tavo tiesą supratau
Ir ją dabar jau pats matau:
Už šventą ugnį Romuvos,
Už amžiais garbintus dievus,
Už laisvę, šlovę Lietuvos,
Už Aimą, tėviškės namus
Išmušiu vėlę ne vienam
Kryžiokui, priešui amžinam!
O tėviškės šventi miškai,
Upeliai, kalvos, ežerai,
Tikiu, jie man suteiks jėgų
Išsprukti iš mirties nagų.
Jei kardas duš — neatlaikys,
Jei žirgas kris — neišlaikys,
Numirsiu žmogumi laisvu,
Kaipo sūnus laisvų tėvų! —

Vaidila:
— Nepridera mirties bijoti
Ir nedera pačiam jieškoti,
Bet mūšio lauką ji aplanko
Ir tiesia savo baisią ranką
Per kalvą, lygumą ar daubą,
Kuri bailiams įvaro siaubą,
Tik didvyriai save pamiršta,

---

[4]) Mūsų protėviai tikėjo turį nemarią vėlę, bet po krikšto kunigai - lenkai jų turėtą vėlę padarė velniu, nors lietuviai turėjo savo kipšą, gi į vėlės vietą davė lenkišką "duszą". Dabar mes turime vėlinių dieną ir velionį, bet nebeturime nė vėlės, nė duszos.

Kada jie kaujasi, jei miršta,
Jų vėlę priglaudžia Praamžius,
Kur ji gyvens per amžių amžius. —

Pats gūsras nakties ir briauna debesies
atkirto nuo žemės mėnulį,
Vien tviska žaibai, vien Perkūno ženklai,
kur dvigubi debesys guli.
Jie veržias platyn, sukas, rieda žemyn
ir šniokščia, it lūžtančios bangos.
Jau braška giria, audra siekia ir ją,
su viesulais aikštėmis trankos.
Ji siaubia laukus, laužo, rauna medžius
ir guldo net brandų masyvą,
Jos trenksmas baisus jau prikėlė visus,
sujudo, sukruto, kas gyvas.
Prakiuro dangus, pasipylė lietus
ir girdo ištroškusią žemę,
Patvino laukai, plūsta pievos, miškai,
tik upės tą vandenį semia.
Skaidrys:
— Sakyk, Vaidila, kas gi darosi čia,
ką ženklina šitas prajovas?
Tyli tu, matau, nebeaišku nė tau,
nors dvasių tu didis žinovas. —

KOVOS DIENA

Vos saulė iš miškų pakilo
Ir vėjas papūtė nuo šilo,
Sukruto Žalgirio laukai,
Tarytum didis skruzdėlynas,
Kur voromis skruzdėlės pinas.
Tatai rikiuojami pulkai!
O tas karys ant balto žirgo,
Kurio šarvai tik blizga, mirga,
Kuris skrajoja ten, tai čia
Vis šuoliais bei gražia risčia,
Tai Vytautas, vyriausias vadas,
Garsus valdovas Lietuvos,
Kurs pergalę tėvynei žada
Ir siekia šlovės amžinos.

Pažvelk į tolį! Vaizdas naujas
Jau atsivėrė prieš akis:
Kryžiokų minios atkeliauja,
Tarytum juodas debesis.
Žirgai stambūs, vis akiniuoti,

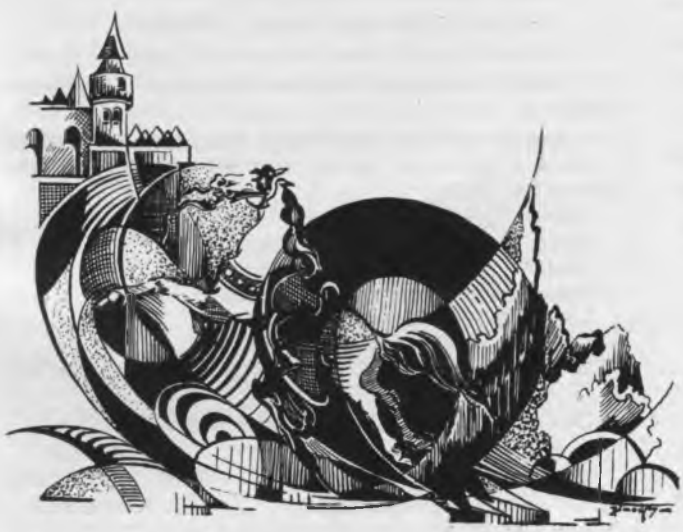

Juos dengia žalvario šarvai,
Balnais, kaip sostais, pabalnoti,
O prie balnų baisūs kardai.
Smailių jiečių it visas miškas,
Ir visos atkreiptos į mus.
Šarvai jų riterių tik tviska
Pro juodo aprėdo skvernus.
Pats Jungingenas (laimės vaikas)
Ant žirgo tikrina pulkus
Ir žvalgo Žalgirio laukus,
Spėliodamas, ką Marsas taiko.

Po ilgo įkyraus delsimo,
Visiems įvariusio nerimą,
Karalius, pagaliau, atjoja.
Jo veido išraiška giedri,
Bet akys jo laukais klajoja,
Kur tuoj užvirs kova žiauri,
Kur vienas vyras stos prieš kitą
Ligšiol jo niekur nematytą
Ir nepaklaus, kas jis toksai,
Ar laukia jo pati, vaikai,
Ar fleitą grojo ant kalnelio,
Ar dirvą arė šalia kelio.

Visi nustojo ir kvėpavę,
Kada Karalius ženklą davė,
Pulkai sujudo viens po kito
Ir gaudžia plyšdami trimitai.

MŪŠIS

Nusviro virtinės jiečių,
Kardai pakilo virš pečių,
Kariai prikrito prie karčių,
Pakilo dulkių debesis,
Po kojų žemė dunda, dreba,
Visi kovos aistra jau dega
Ir žengia įkandin mirtis.

Jau lūžoja jiečių kotai,
Jau žvanga durklai ir kardai;
Patrankų dūmai ir aidai
Jau siekia tolimo dangaus.
Žirgai piestu ant priešo šoka
Ir, davę šuolį, vėl atšoka,
Tiksliai klausydami žmogaus.

Patekę į nasrus mirties,
Drąsuoliai kaujas iš peties,
Drąsuoliai jieško išeities,
Pakol nepameta galvos.
Čia priešas priešą kerta, bado,
Kol net abu praranda žadą
Ir griūna ant kūnų krūvos.

Totoriai ant eiklių žirgų
Iš Žalgirio kovos laukų
Pradingsta stačiai ant akių
Ir nieks nežino ar ilgam,
Tarytum siaubas juos ištiko
Ir jų nė kvapo nebeliko
Kryžiokų džaugsmui nemažam.

Tuo tarpu vidury kalvos,
Prie Vytautinės vėliavos
Jau užvirė aistra kovos
Su Jungingeno pažiba
Pats Vytautas sau kelią skina
Ir vyrus pavyzdžiu mokina
Kalbėti pergalės kalba.

Čia riksmai maišos su šauksmais,
Čia galvos rieda pažemiais,
Čia vyrai raitos po žirgais
Akivaizdoj baisios mirties.
Jau siaubas į visus prašneko,
Čiurkšliais, latakais kraujas teka
Iš priešų pervertos širdies.

Kryžiokai laužiasi gilyn,
Kryžiokai veržiasi platyn,
Kryžiokai ritasi pirmyn
Ir siekia pergalės kietai!
Bet čia, ir vėl staiga, iš šilo[5])
Totoriai švilpdami pakilo
Ir laimė keičiasi ūmai.

Pulkai Kryžiokų apsupti,
Kryžiokai blaškos prigauti
Ir krinta, krinta nublokšti,
Kaip dirvose pėdai.
Štai pats Didysis Mistras krito!
Net veidas Vytauto nušvito
Ir sklinda pergalės aidai. —

---

[5]) Vieni istorikai mano, kad totoriai taip pasielgė eidami savo įprastine taktika, o kiti, kad su Vytautu susitarę.

REZIGNACIJA

Jau angelas ramios nakties
Ant mūšio lauko nusileido
Ir rūkas dengia žemės veidą
Ir slepia pėdsakus mirties.
Vaidila:
— Skaidry! Kovojome kartu,
Mačiau tu grūmeis su Mistru,
Kaip liūtas grumias su tigru,
Aš vis dar čia, sakyk, kur tu?
Šaukiu tave naktyj gilioj,
Bet tu tyli kapų tyla.
Jau tavo užskleista byla... —

Ir vėl saulutė patekės,
Ir vėl išauš žadėtas rytas
Rasa sidabro išrėdytas,
Ir paukščiai vėl linksmai čiulbės.
Gyvenimas be trūkio eis
Dangaus nubrėžtaisiais keliais
Ir žais žmonių jausmais, kaip žaidęs,
Tiktai viena širdis kentės
Ir skausmo ašaras ji lies,
Nes ją likimas bus pažeidęs.
Skaidrys, kaip tūkstančiai kitų,
Seniai šioj žemėj užmirštų,
Prie Žalgirio ramiai ilsėsis,
Tik motina iki mirties
Kasdieną vardą jo minės
Ir jo beviltiškai ilgėsis. —

Stasio Butkaus, pirmūno ir savanorio kūrėjo atsiminimų **"VYRAI GEDIMINO KALNE"** knygą brooklyniečiai ir kt. gali gauti pas Juozą Ginkų, 495 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y. Knyga gražiai išleista, 232 pusl., kietais viršeliais. Kaina 2 dol. 20 centų. Atsiminimai liečia 1915-1920 m.

Toliau gyvenantieji nuo Brooklyno, norintieji paštu gauti, gali kreiptis į Juozą Valaką, 408-10 So. 2nd St., Brooklyn 11, N. Y.

Išsiųstų mūsų skaitytojams KRYŽIUOČIŲ kai kurie tomai pasitaikė apgadinti, sukeisti puslapiai ar iškritę lankai ir pan.

Visus, kurie tik gavo netvarkingą knygą, prašome skubiai gražinti, bus išsiųsta gerai išspausdinta ir įrišta knyga. Neatsiskaičiusius maloniai prašome nedelsti.

KARYS

NAUJAS LEIDINYS

SAUJA DERLIAUS, skaitymai augantiems ir suaugusiems, paruošė K. Barėnas. 558 psl., puikaus pasiskaitymo iš įvairių lietuvių rašytojų kūrybos. Išleido NIDA Londone, 1957 m.

"Nuo jūrų eina mūsų žemė,
Iš amžių kyla mūs tauta".
1957 m. gruodžio 20 d.

D. GERB. KARIO REDAKCIJAI,

Su skautiška pagarba pranešame Jums, kad 1957 m. spalio 16 d. Čikagoje buvo įkurta Jūrų Skaučių Akademikų Korporacija "Gintaras".

Korporacijos pagrindiniai tikslai yra:

a. Kovoti dėl Lietuvos, kaip Jūrinės valstybės, atstatymo.

b. Pasišvęsti Dievo, Tėvynės ir Jūros tarnybai.

c. Siekti mokslinio pažangumo.

d. Laikytis skautiškų principų gyvenime.

e. Skleisti jūrinę mintį akademinio jaunimo tarpe.

f. Siekti lietuviškos kultūros išlaikymo ir asmeninio tobulėjimo.

Karporacija pasiryžusi tvirtai laikytis savo užsibrėžtų tikslų ir, pozityviu darbu, stiprinti akademinės skautijos veiklą.

Korp! "Gintaras" valdybos sudėtis:
Korp. Pirm. — Butkus, Kęstutis.
Vice Pirm. — Rutkaitė, Daiva.
Sekretorius — Kregždaitė, Jonė.
Laivūnas — Slėnys, Liudas.
Tėvūnas — Simaitis, Eugenijus.

Sveikiname Tamstas ir linkime geros sėkmės darbuose.

Discere et navigare pro patriae bono!

K. Butkus
Korp. Pirmininkas
J. Kregždaitė
Sekretorius

HĖRODOTO ISTORIJOS

Hērodotas Halikarnasietis gyveno ir rašė V amžiuje prieš Kristų (485-425 m.). Jis gimė Halikarnase, graikų dorėnų arba doriečių kolonijoje, Mažojoje Azijoje, vakarinėje jos parkantėje, pietinėje jos dalyje. Pats būdamas dorietis, vis tik rašė ionų arba joniečių tarme, kuri tada buvo įsigalėjusi literatūroje. Jis teisingai vadinamas "istorijos tėvu", nes pirmas parašė pasaulinę, tuomet graikams žinomų tautų istoriją. Jo šaltiniai buvo iš dalies senesnieji rašytojai istoriografai, kuriuos jis gana kritiškai vertino, iš dalies jo paties apkeliautuose kraštuose surinktos žinios ir padavimai. Jis plačiai vaizduoja tuomet žinomo pasaulio šalis ir tautas, apsčiai duodamas geografinių ir etnologinių žinių, kurių nerasime pas kitus istorikus. Pagrindinis jo istorijos tikslas atvaizduoti Europos kovą su Azija, kuri pasiekė tuomet aukščiausią laipsnį graikų ir persų karuose. Graikų ir persų karams Hērodotas ir dabar pagrindinis šaltinis.

Hērodotas kartais gana kritiškai vertino savo teikiamas žinias, ypač, jei to paties įvykio buvo kelios versijos. Bet ta jo kritika ne visada teisinga, pvz. iš trijų versijų apie Nylo potvynių priežastį, kaip tik teisingąją atmeta, nes iš kurgi gali būti tiek sniego šalyse, karštesnėse už Egiptą. Taipgi pasakodamas, kad Egipto karaliaus pasiųsti finikiečiai apiplaukę per 3 metus Afriką ir plaukdami iš rytų į vakarus turėję saulę iš dešinės, jis netiki, nes kaipgi saulė galinti būti šiaurėje. Mums gi kaip tik tai yra įrodymas, kad jie apiplaukė Afriką daug seniau už portugalus.

Hērodotas stengėsi surasti istorinę tiesą, bet pragmatinio politinio istorijos supratimo dar neturėjo. Jam visų istorijos įvykių priežastis tokia dievų lemtis arba likimas, kurį galima sužinoti per orakulą, bet jau pakeisti jo niekaip negalima: kas skirta, tas turi įvykti. Štai kodėl valdovai svarbiuose reikaluose vis kreipiasi į orakulus ir gauna lemtingus atsakymus, kuriuos kartais klaidingai supranta. Kartais gi jis vadovaujasi principu: "post hoc, ergo propter hoc"— po to, taigi dėl to. Todėl kai kas nelaiko jo istoriku, o tik istorinės medžiagos rinkėju.

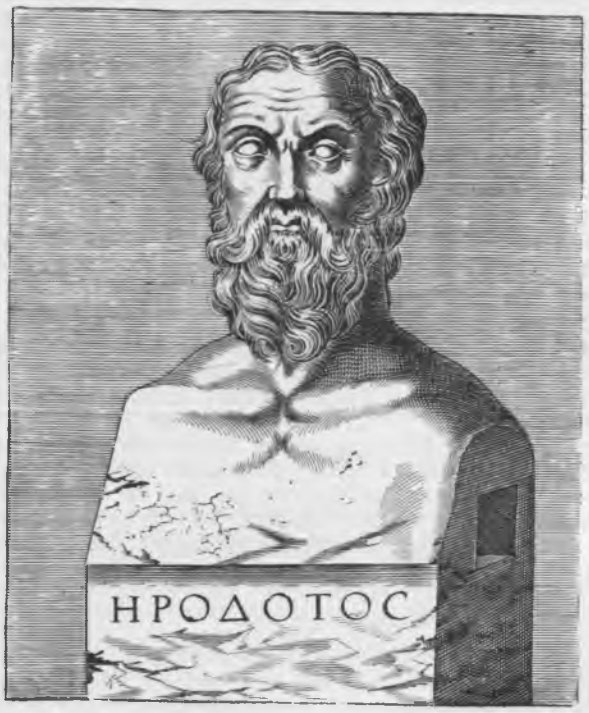

Bet užtat jis pasakoja įdomiai, gyvai, plačiai, iškalbingai, lengvai, paprastai ir net naiviai, papuošdamas savo pasakojimą anekdotais ir gyvenimo vaizdais. Užtat kai kas bara jį už nereikalingą plepumą. Bet ne visada jis toks plepus; kai prieina prie dievų, tikybinių apeigų ir misterijų, jis daug kur ir žinodamas nutyli, būdamas pats labai religingas. Dėl to ir dabar lieka daug neišaiškintų senovės tikėjimo misterijų ir paslapčių.

Jau iš seno Hērodotas kritikuojamas, bet nemaža jis turi gynėjų ir šalininkų, ir joks senovės istorikas neišsiverčia be Hērodoto surinktų žinių. Reikia sutikti su tais, kurie sako, kad jo istorija yra labiau literatūros veikalas negu mokslo. Bet kaip tik dėl to jis įdomiau skaityti negu grynas, sausas mokslinis istorijos veikalas. Štai dėl to tai ir ėmiau versti jo istoriją.

Vertėjas K. KEPALAS

PIRMOJI KNYGA

KLEJO

Hērodoto Halikarnasiečio istorijos tikslas toks, kad, kas žmonių padaryta, laikui bėgant nebūtų užmiršta, ir kad dideli ir nuostabūs darbai, graikų ir barbarų padaryti, neliktų be garso, kaip kitkas taip ir dėl kurios priežasties jie kariavo tarpusavyje.

I. Persų dabar rašytojai sako, kad finikiečiai buvę to ginčo kaltininkai. Jie, mat, sako, atvykę nuo vadinamos Raudonosios jūros prie tos mūsų jūros ir apsigyvenę toj šalyje, kur ir dabar gyvena, ir nuolat darydavę ilgas jūrų keliones, perveždami egiptiečių ir asirų prekes, atvykdavę kaip kitur, taip ir į Argą. O Argas tuo laiku buvo labiausiai iškilęs iš visų miestų toje dabar Elada (Graikija) vadinamoje šalyje. Atvykę gi į Argą, finikiečiai ten išsikrovę prekes. Penktą ar šeštą dieną po atvykimo išpardavus visus veik daiktus, atėjo prie jūros, kaip daugelis kitų moterų, taip ir karaliaus duktė; jie ją tuo pačiu vardu vadina kaip ir graikai, Io Inacho (duktė). Kai jos, stovėdamos prie laivo, rinkosi prekes, kurios labiausiai joms patiko, finikiečiai susitarę užpuolė jas. Dauguma moterų pabėgo, bet Io su kitomis buvo pagrobta. Įkėlę jas į laivą, išplaukė į Egiptą.

II. Taip Io atvykusi į Egiptą, sako persai ne taip graikai, ir tai buvusi pirmoji neteisybių pradžia. Po to kai kurie graikai (jų vardų negali atsiminti), sako, atvykę į Finikijos Tyrą, pagrobę karaliaus dukterį Europą, buvo gi jie kretiečiai. Taip jie lygiai atsilyginę. Po to graikai tapo antros neteisybės kaltininkai. Nuplaukę, mat, karo laivu į Kolchidės miestą Aia prie Fasies upės, iš ten, atlikę visa tai, dėl ko atvyko, pagrobė karaliaus dukterį Medėją. Pasiuntęs Kolchas į Graikiją pasiuntinį reikalauti atsilyginti už pagrobimą ir grąžinti dukterį. Jie atsakė, kad kadangi tie neatsilygino už argietės Io pagrobimą, tai ir jie aniems nieko neduosią.

III. Paskui, antroje kartoje, Aleksandras, Priamo sūnus, tai išgirdęs įsigeidė iš Graikijos grobimu įsigyti moterį, manydamas visai negausiąs bausmės, kadangi jie negavo. Taigi pagrobus jam Eleną, graikai nutarė, pirma pasiuntus pasiuntinius, pareikalauti Elenos ir bausmės už pagrobimą. Tie gi jiems to reikalaujant, iškėlė jiems Medėjos pagrobimą ir, kadangi jie už tai neatsilygino, ir jos reikalaujant negrąžino, nori iš kitų atlyginimo.

IV. Taigi ligi tol buvo tik tarpusavio grobimai, bet nuo to laiko graikai tapo didesni kaltininkai, nes pirmiau pradėjo pulti karu Aziją, negu persai Europą. Dabar grobti moteris laikoma nedorų žmonių darbu; bet už pavogtas taip žiauriai keršyti laikoma bepročių (darbu); o jokio rūpesčio dėl pagrobtųjų neturėti — protingu; nes aišku, kad jei pačios nebūtų norėjusios, nebūtų buvusios pagrobtos. Jie, nors būdami iš Azijos, sako persai, dėl pagrobtųjų moterų jokios išvados nedarę, graikai gi dėl lakedaimonietės moters surinkę didelį laivyną ir tuoj išvykę į Aziją Priamo valstybę sugriovė. Nuo to laiko jie visada laikė graikus savo priešininkais. Mat, Aziją ir ten gyvenančias barbarų tautas savinasi persai, o Europą ir graikus laiko svetimaisiais.

V. Taip persai sako buvę, ir dėl Iliono išgriovimo, sako, jiems buvusi pradžia nesantaikos su graikais. O dėl Io nesutinka su persais finikiečiai. Jie sako, kad nepagrobę išsivežė ją į Egiptą, bet, kadangi Arge gulėjusi su to laivo jūrininku, paskui pasijuto esanti nėščia, tai, bijodama tėvų pykčio, noromis pati su finikiečiais išplaukusi, kad neišeitų aikštėn. Tatai persai ir finikiečiai sako. Aš gi apie tai neketinu ginčytis ar taip ar kitaip tai buvo; bet sužinojau pats, kas pirmas pridarė nedorų darbų graikams; tą nurodęs, eisiu toliau, dėstydamas lygiai mažųjų ,kaip ir didžiųjų valstybių įvykius. Nes tos, kur kadais didelės buvo, daugelis iš jų mažos tapo, o tos, kur dabar didelės, pirmiau mažos buvo. Taigi žinodamas, kad žmonių laimė niekados nepasilieka pastovi, paminėsiu lygiai abi.

VI. Kroisas buvo kilmės lydas, Alyato sūnus, karalius tautų šiapus Halio upės, kuri tekėdama iš pietų tarp syrų ir paflagonų, įteka į žiemius, į Euksinu vadinamą Pontą (jūrą). Šitas Kroisas iš barbarų pirmas iš tų, kuriuos žinome, vienus iš graikų nukariavo, kad duoklę mokėtų, kitus gi sąjungininkais padarė. Nukariavo Azijoj gyvenančius joniečius, ajoliečius ir doriečius, draugais gi padarė lakedaimoniečius. Prieš Kroiso valdžią visi graikai buvo laisvi. Nes kimeriečių žygis prieš Joniją, padarytas prieš Kroiso laikus, nebuvo miestų nukariavimas, bet užpuolimas su apiplėšimu.

VII. Valdžia buvusi Heraklaičių, taip perėjo į Kroiso giminę vadinamus Mermnadus. Buvo Kandaulis, kurį graikai Myrsilu vadina, Sardžių karalius, kilęs iš Heraklio sūnaus Alkajaus. Nes Agronas, Nino sūnus, Belo vaikaitis, Alkajaus praanūkis, pirmas iš Heraklaičių pasidarė Sardžių karalius, o Kandaulis

---

Hērodotas skaito savo istorijas susirinkusiems graikams

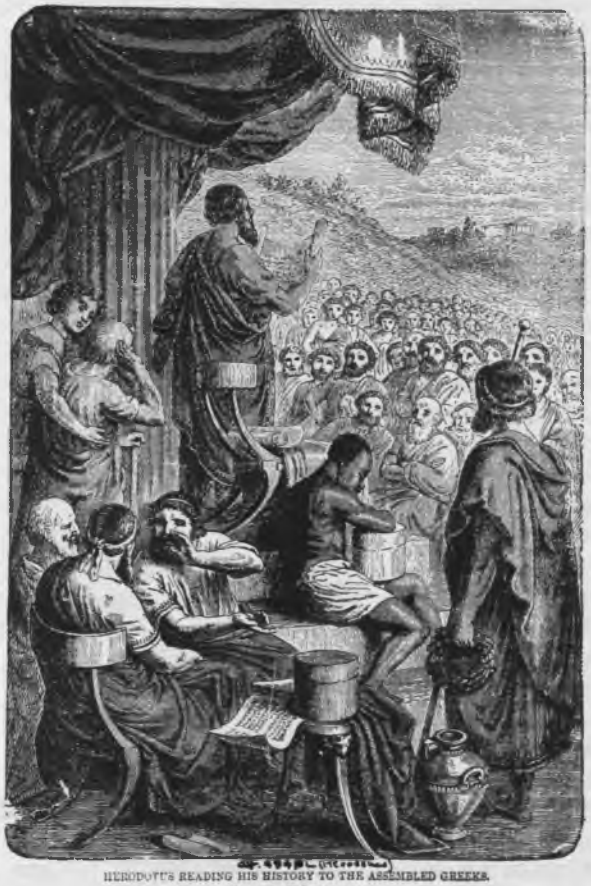

HERODOTUS READING HIS HISTORY TO THE ASSEMBLED GREEKS.
Drawn by H. Leutemann.

SRIUBA

KARIŠKA HUMORESKA

Apie tai karinė istorija neužsimena. Tačiau, kiek toli siekiame savo atminimu, suvokiame, jog kariuomenėj pietų metu visuomet duodama sriuba.

Mūsų kuopos virėjas, Mirka, dėl tos priežasties niekad ir neapsilenkė su ta tradicija. Pietums jis visuomet gamina sriubą.

Mirkos sriubos gaminimo būdas labai paprastas. Jis stovi prie katilo ir sviedžia į jį viską, atrodytų, kas po ranka pakliūva. Žinoma, toks įspūdis susidaro tik iš šalies žiūrint, tačiau jis meta katilan tik tuos produktus, kuriuos tą dieną gauna iš sandėlio...

Šiandien duota pamidorų, pupelių, ryžių, nustatytas kiekis jautienos, margarino, truputis burokėlių ir pora galvų kopūstų. Taigi, jis ir pradėjo. Įpylė į katilą vandens, sumetė pamidorus, paskiau — pupeles, ryžius, jautieną, burokėlius, kopūstus, pridėjo margarino ir apėjo aplinkui, tarytum, jieškodamas, ar nėra dar ko nors įtrenkti į katilą. Įsitikinęs, kad jau viskas, paėmė ilgu kotu medinį šaukštą ir ėmė maišyti.

Virėjo pavaduotojas ir Mirkos mokinys virėjavimo mene, Kropačikas, rūpestingai nulupęs svogūną ir, trindamas paašarojusias akis, kreipiasi į šefą:

— Ką daryti su svogūnu?..

Kuopos virėjas, Mirka, tarytum truputį pyktelėja:

— Tiek mėnesių mokaisi, o vis dar nežinai ką daryt su svogūnu. Kam reikia dar klausti: perpjauk į keturias dalis ir... į katilą!

— Mesti?..

— Na, aš manau!.. O kokiam gi reikalui svogūnus išdavė iš sandėlio?...

Kropačikas sunkiai atsidūsta. Savanoriu jis atėjo į virtuvę, kad neleistų kariuomenėj bereikalingai laiko, o išmoktų amato. Deja, jau kelintas mėnuo — tas pats ir tas pats: ką gavai iš sandėlio, griauk į katilą...

— Pas tamstą vis vienodai, — taria nepatenkintu tonu Kropačikas, — mesk ir mesk į tą katilą. Ir mesk viską, ką tik iš sandėlio gauni...

Virėjas pasižiūri sūriu šypsniu į Kropačiką, lyg užsigavęs dėl tokios netikėtos kritikos:

— O kodėl tau tai nepatinka? Juk produktus tik todėl ir duoda iš sandėlio, kad juos sumestume į katilą.

— Taip, tai taip, — nenori sutikti Mirkos mokinys. — Tačiau iš tų pačių produktų galima visokiausią sriubą pagaminti ir dar kitokių patiekalų sugalvoti. Gi jūs — viską tik į sriubą ir į sriubą...

Mirka nusikvatoja:

— O ką gi tu iš tų produktų pagamintum?

— Bent kelis įvairius patiekalus.

— O kam to reikia?

Kad būtų daugiau.

Myrso sūnus paskutinis. Kurie pirmiau už Agroną karaliavo toje šalyje buvo ainiai Atyjo sūnaus Lydo, nuo kurio visa lydų tauta gavo vardą, pirmiau Mejonais vadinama. Po jų gavo valdžią orakulo sprendimu Heraklaičiai, iš Jardano vergės ir Heraklo gimusieji, valdžiusieji per 22 vyrų kartas, 505 metus, sūnūs po tėvo gaudami valdžią iki Myrso sūnaus Kandaulio.

VIII. Šitas gi Kandaulis mylėjo savo žmoną, o mylėdamas manė sau, kad ji yra gražiausia iš visų moterų. Taip tatai manant, buvo jam Daskilio sūnus Gygis labiausiai mylimas iš kūno sargų; tai tam Gygiui kaip svarbesnius dalykus papasakodavo Kandaulis, taip ir žmonos išvaizdą nepaprastai išgyrė. Nedaug laiko praslinkus (reikėjo, mat, Kandauliui nelaimingam gimti) tarė Gygiui taip: "Gygi, tu, rodos, netiki man, sakant apie žmonos išvaizdą (ausimis, mat, žmonės mažiau pasitiki, kaip akimis), padaryk taip, kad ją nuogą pamatytumei". Jis gi garsiai sušukęs, tarė: "Viešpatie, kokį tari žodį neprotingą, liepdamas man į savo ponią nuogą žiūrėti! nes nusivilkdama marškinius, praranda ir gėdą moteris. Jau senai padorumo taisyklės žmonėms išrastos, iš jų reikia mokytis. Jose viena tokia yra: žiūrėti kiekvienam savo. Aš gi įsitikinęs, kad ji yra visų moterų gražiausia, ir tave prašau nereikalauti neleistino.

IX. Jis tai sakydamas gynėsi, bijodamas, kad jam iš to neatsitiktų kas bloga. Tas gi tarė taip: "Pasitikėk, Gyge, ir nebijok manęs, tartum aš tave bandydamas, sakau tuos žodžius, arba savo žmoną, kad tau iš jos nekiltų kas bloga. Nes aš taip sugalvosiu, kad ji net nesupras, kad tu ją matei. Aš mat tave už miegamojo, kur gulime, atvirų durų pastatysiu. Po to, kai aš būsiu įėjęs, ateis ir mano žmona į miegamąjį. Stovi gi prie įėjimo suolas. Ant jo ji savo rūbus vieną po kito nusivilkdama deda. Paskui, kai nuo suolo atsiguls į lovą ir tu iš užpakalio nuo jos būsi, tau liks tik pasirūpinti, kad ji nepastebėtų tavęs einant pro duris.

X. Tai jis, kai negalėjo išvengti, buvo pasiruošęs. O Kandaulis, kai rodėsi atėjo valanda gulti, įvedė Gygą į miegamąjį, ir po to tuoj pasirodė ir žmona. Įeinančią ir dedančią rūbus pamatė Gygas. O kai buvo iš užpakalio nuo einančios į lovą moters, slapta išslinko lauk. Ir moteris pamatė jį išeinant. Supratusi, kad tai padaryta vyro nei suriko iš gėdos, nei išsidavė mačiusi, galvoje turėdama atkeršyti Kandauliui. Pas lydus, mat, beveik kaip ir pas kitus barbarus, ir vyrui pasirodyti nuogam didele gėda laikoma.

XI. Taigi net tada nieko nesakydama tylėjo, bet vos tik diena prašvito, tarnams, kuriuos labiausiai matė ištikimus esant, įsakius atvykti, pasišaukė Gygą. Jis gi manydamas, kad ji nieko nežino, kas atsitiko, atėjo šaukiamas, nes buvo pratęs ir pirmiau, kai karalienė šaukdavo, ateiti. Kai tik Gygis atėjo, tarė moteris taip: "Dabar tau du atviru keliu, Gygi, duodu pasirinkti, katruo nori žengti: arba Kandaulį užmušęs, mane ir Lydų karalystę turėk, arba tau pačiam tuojau taip mirti reikia, kad paskui visame kame paklusnus Kandauliui nežiūrėtum į tai, kas tau nedera. Nes arba jam, kuris tai sugalvojo, reikia žūti, arba tau, mane nuogą pamačiusiam ir padariusiam tai, kas nepridera". O Gygis iš pradžių nustebo jos žodžiais, paskui ėmė ją maldauti, kad neverstų daryti tokį pasirinkimą. Bet jos neįtikino, bet pamatė reikalą priimti pasiūlymą arba valdovą nužudyti, arba pačiam nuo kitų žūti; pasirinko pats išlikti. Paklausė ją sakydamas: "Kadangi mane verti savo valdovą nužudyti man nenorint, tai pasakyk, kokiu gi būdu užpulsime jį?" O ji atsakydama tarė: "Iš tos pačios vietos reikės užpulti, iš kur jis mane parodė tau nuogą: ant miegančio užpuolimas tesie".

(Bus daugiau)

Redaguoja Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje Laikin. Centro Vald. Darbo Prezidiumas.

BRANGŪS BROLIAI ŠAULIAI IR SESĖS ŠAULĖS!

Naujųjų metų angoje siunčiame Jums nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus JAV ir Kanados svetingose žemėse esantiems ir tolimuose rytų ir vakarų, pietų ir šiaurės plotuose gyvenantiems. Ypatingai sveikiname beplušančius mūsų tautos dirvonuose šaulių ir kitų organizacijų eilėse. Tenepailsta Jūsų rankos, teneatšala Jūsų širdys, bet toliau tebedega Tėvynės ir artimo meilės liepsna.

Sveikiname Jus 16 Vasario išvakarėse, kuomet sueina 40 metų nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Prieš 40 metų Lietuvos padangė buvo nemažiau apsiniaukusi, kaip dabar, bet atsirado pasiryžėlių, kurie ne tik tikėjo Tėvynės prisikėlimu, bet nepabūgo veikti, kovoti ir žūti dėl Lietuvos laisvės. Dar neatėjo valanda naujai kraujo aukai, bet vilties, pasiryžimo, darbo ir išteklių aukoms jau pats karščiausias laikas.

Tai brangiai sukakčiai paminėti visus šaulių vienetus ir pavienius šaulius kviečiame aktyviai prisidėti prie L. Bendruomenės ar kitų organizacijų ruošiamų bendrų sukakties minėjimų, kur būtų jungiami be pažiūrų skirtumo visi Tėvynės laisvę mylintieji lietuviai. Ten, kur tokių minėjimų nenumatoma ruošti, šaulių vienetus kviečiame imtis iniciatyvos tokius minėjimus patiems suruošti.

Taip pat raginame kiekvieną šaulių vienetą paskirti specialų susirinkimą sukakčiai paminėti. Susirinkime, šalia meninės programos, reiktų trumpai peržvelgti mūsų tautos kovų istoriją, prisimīnti jos pastangas atgauti laisvę ir tų pastangų didvyrius, prisiminti knygnešius ir Lietuvos atgimimo veikėjus, nepriklausomybės atkūrimo darbuotojus ir jų pastangas atstatyti nepriklausomybę, jos paskelbimą 16 Vasario dieną, kovas dėl Lietuvos laisvės ir žuvusius tose kovose savanorius, partizanus, karius ir šaulius. Taip pat prisiminkime žuvusius, mirusius ir dabar tebevargstančius savo tautiečius pavergtoje Tėvynėje ir ištrėmime. Tais prisiminimais ir žuvusiųjų bei mirusiųjų atminties pagerbimu, sustiprinkime savo dvasią ir ryžtą tęsti kovą už Tėvynės išlaisvinimą ir nustatykime gaires tolimesniam darbui savo tautą išlaikyti.

— Ko daugiau? Argi ryžių padaugės, jeigu atskirame katile juos išvirsi?

— Patiekalų būtų daugiau, — spiriasi mokinys.

— O kuriems galams reikia daugiau tų patiekalų?

— Tai kiekvieną kartą būtų skaniau ir gražiau.

Kuopos virėjas susiraukė ir numojo ranka:

— Verdama tam, kad žmonės pavalgytų ir būtų sotūs, o grožis — tai visiškai nereikalingas dalykas. Tai toks mano principas. Aš jau geriau valgysiu vieną gerą sriubą, o ne "menių", kokį, tik pasibaigus karui, davė angliškose valgyklose ir viešbučiuose. Žiūrėk, padeda prieš tave kokį tuziną visokiausių šaukšteliu. šakučių, peilių ir peiliukų, kad nebežinai nei kuri įrankį pirmiausia į rankas imti. Po to pastato prieš akis blizgančiais kraštais lėkštę, kad net akys raibsta. Betgi kas iš to? Lėkštėj maisto esti gal tik tiek, kiek šuo galėtų priverkti ašarų. Tiesa, patiekalų esti kartais daug, bet iš valgyklos išeini — dar alkanesnis, negu į ją atėjęs...

— Aš dar prisimenu senus laikus savo tėvynėj, — tęsė toliau Mirka, — mama man duodavo vieną bliūdą su kopūstais, o kitą — su bulvėmis, tušintomis su lašiniais. Prie to visko — gaudavau tik vienui vieną šaukštą į ranką. Tačiau tuo vienu šaukštu tiek prisisotindavau, kad net sunku būdavo nuo stalo atsikelti... Tai buvo kas kita, negu angliškose valgyklose su tuzinu peilių ir šakučių... Žinoma, tai buvo tėvynėj ir ne karo ar pokario metu, — atsiduseęs pridūrė Mirka.

— O, pasakyk man, Mirka, tu prieš karą taipogi virdavai?

— Taip. Virdavau. Todėl mane kuopos vadas ir paskyrė virėju...

— Ir taip pat katile virdavai?

— Visada katile!

— Ir visuomet, ką gaudavai, vis versdavai į katilą?

— Visuomet.

— Ir visuomet virei sriubą?

— Ne. Ne sriubą! Sriubos niekad neviriau.

— Tai ką virei?

— Asfaltą... Aš dirbau prie plentų statybos...

Iš lenkų kalbos vertė **Pr. Alšėnas**

Brangūs Broliai ir Sesės Šauliai! Šių metų sausio 15 d. sukanka 35 metai, kai įvyko Klaipėdos sukilimas ir Klaipėdos Kraštas prisijungė prie Didž. Lietuvos.

Tautų gyvenime būna stebuklingų momentų, kurie amžiams yra tapę jų stiprybės ir džiaugsmo šaltinis. Vienas tokių, gal pačių šviesiausių lietuvių tautos istorijos momentų, yra Klaipėdos sukilimas, kurs, jungdamas lietuvių žemes, po daugelio šimtų metų įgyvendino dar senos Lietuvos kunigaikščių taip atkakliai siektą tikslą. Jis parodė ką gali maža tauta, jei ji moka vieningai veikti, aukotis ir kovoti. Išėjęs iš tautos gelmių, sukilimas gaiviališkai sujudino Mažosios ir Didžiosios Lietuvos ir Amerikos lietuvius ir juos sujungęs, žaibo smūgiu išplėšė tautai laimėjimą.

Mums šauliams jis tuo yra brangesnis, kad yra glaudžiai susijęs su mūsų organizacijos veiklos istorija. Nuo pat LŠS veikimo pradžios, jos įkūrėjas V. Putvis su savo bendradarbiais, lyg numatydamas ateitį, glaudžiai bendradarbiavo su mažlietuviais ir jų veikėjais. Dar 1921 m. Klaipėdos krašte buvo įsteigtas slaptas V-sis šaulių skyrius (rinktinė), Jurgio Bruvelaičio vadovaujamas. Dėka LŠS pirmininko prof. V. Krėvės-Mickevičiaus ir jo bendradarbių Didžiojoj ir Mažojoj Lietuvoje ryžto, energijos ir atkaklumo, buvo pradėtas ir vykdomas sukilimo organizavimas. Mažai kam yra žinomas LŠS vaidmuo, kaip sukilimo iniciatorės ir organizatorės, lygiai mažai žinomas ir pačių klaipėdiečių vaidmuo, sukilimą ruošiant ir jį vykdant. Nežinomi šimtai savanorių, kurių nevienas ir sveikatą prarado, net ir ne visų žuvusiųjų sukilėlių vardai yra žinomi. Bet kaip tik dėlto Klaipėdos krašto atvadavimo žygis yra visos tautos ir kiekvieno lietuvio nuosavybė, kuri stiprina viltį ateičiai ir pasitikėjimą savo tautos pajėgumu. O tas ypatingai reikalinga šiais mūsų tautos naujos vergijos laikais.

Prisimindami Klaipėdos atvadavimo žygį, pirmiausiai lenkiame galvas prieš sukilime žuvusius kar. Noreiką, šaulį Jasaitį, kar. Burokevičių ir kitus, kurių vardai mums nežinomi. Taip pat lenkiamės prieš ilgą eilę jau vėliau mirusių ar okupantų nukankintų sukilimo veikėjų ir dalyvių. Ypatingai prisimename Vyr. Maž. Liet. Gelbėjimo K-to pirmininką Martyną Jankų ir komiteto narius Jurgį Strekį, Jurgį Lėbartą, Joną Vanagaitį ir Vilių Šaulinskį, kurie jau yra apleidę šį pasaulį. Su komiteto reikalų vedėju Jurgiu Bruvelaičiu ir komiteto bendradarbiais iš D. Lietuvos ir Amerikos lietuvių, jie įvykdė sukilimo parucšiamąjį darbą gyventojų tarpe. Aplankydami visą kraštą, jie įsteigė vietos Gelbėjimo komitetus, pravedė masines rezoliucijas už prisijungimą prie Lietuvos ir tuo reikalu pasiuntė notą Ambasadorių Konferencijai, sudarė sukilėlių Direktoriją, paskelbė sukilėlių manifestą, o sukilimui įvykus, sušaukė Gelbėjimo komitetų ir visų kitų organizacijų suvažiavimą Šilutėje, kuris paskelbė deklaraciją apie prisijungimą prie Lietuvos.

Sveikiname Vyriausįjį sukilimo vadą Joną Budrį, Klaipėdos paėmėją Mykolą Bajorą-Kalmantą, kitus sukilėlių vadus ir visus sukilėlius.

Sveikiname sukilėlių Direktorijos pirmininką Erdmoną Simonaitį ir Direktorijos narius, sveikiname visus Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetų narius ir jų bendradarbius.

Baigdami savo žodį, linkime Jums, brangieji šauliai ir šaulės, toliau dirbti mūsų tautos labui tyliai ir kukliai, draugiškai vienas kitą paremiant. Tenebaido mus kliūtys ir asmeniniai nemalonumai, kurie yra neišvengiami kovos dėl idėjos palydovai. Ryžtingai eikime ten, kur Tėvynės reikalas šaukia ne garbės ir privilegijų siekdami, bet prisimindami LŠS kūrėjo V. Putvio žodžius, kad vienintelė privilegija, kuri šauliams yra reikalinga, tai teisė pirmiems eiti į kovą už Tėvynę.

LŠST LCV Darbo Prezidiumo vardu:

Aleksandras Mantautas — Pirmininkas

Eugenija Klupšienė — Vice-Pirmininkė

Alfas Valatkaitis — II-sis Sekretorius

BRANGIOS SESĖS ŠAULĖS!

Pradedant naujuosius 1958-sius metus, sveikinu Jus visas, visas. Sveikinu Jus dirbančias, kovojančias ir kenčiančias drauge su mūsų kenčiančia ir kovojančia Tauta.

Linkiu, kad gilus tikėjimas mūsų brangios Tėvynės prisikėlimu, mus stiprintų. Dievas, kurs sukūrė tautas, nori, kad jos gyvuotų ir įvykdytų joms skirtąją misiją. Vargas ir priespauda, tai bandymo laikas. Jis pasibaigs naujos laisvės aušra ne tik visai žmonijai, bet ir mūsų tautai, jei bandymą išlaikysime.

Moters vaidmuo tautos gyvenime visuomet buvo ir yra didelis. Jis šimteriopai padidėja, kai tauta netenka laisvės. Tada tautinės sąmonės ir kalbos išlaikymas daugiausiai gula ant šeimos pečių. Tad, brangios sesės, būkime vertos moters ir lietuvės vardo. Kovokime už teisybės įsiviešpatavimą pasaulyje, už savo ir visų tautų laisvę, už savo ir savo vaikų lietuvišką sielą ir kalbą. Junkimės į bendrą šaulišką darbą. Tuo ne tik padidinsime savo darbo vaisius, bet šauliškoje šeimoje rasime sau stiprybės ir paguodos. Susirišę stipriais draugijiniais ryšiais, sudarysime geresnes sąlygas augti ir brėsti mūsų jaunimui. Dar kuklūs yra mūsų darbai atsikūrusioje Tremties Šaulių Sąjungoje, bet juk nuo mūsų priklauso, kad jie taptų dideli ir žingsnis po žingsnio mus artintų prie užsibrėžto tikslo.

Taip pat sveikinu "Tremties Šaulės" kampelio "Tremties Trimite" įsisteigimo proga, kurį sutiko redaguoti buv. "Šaulės" redaktorė sesė K. Kodatienė. Redaktorė laukia iš Jūsų paramos straipsniais ir lėšomis, kad būtų galima šis skyrelis išplėsti. Taip pat laukia mūsų paramos ir brolių karių žurnalas "Karys", kurs mus draugiškai remia, suteikdamas vietos skiltyse "T. Trimitui". Jam geriausiai atsidėkosime, platindamos "Kario" prenumeratas ir pačios jį skaitydamos.

Sofija Putvytė Mantautienė

LŠST LCV Moterų Šaulių Skyriaus Vadovė

MIELAS BROLI ŠAULY, BRANGI SESE ŠAULE!

Naujųjų Metų sulaukus, prašau Tavęs, paimk į rankas paskutinį 1957 m. KARIO numerį, atsiversk man tenai skirtuosius 225-226 puslapius ir dar kartą perskaityk mano redaktoriaus atvirą laišką Tau. O kai perskaitysi—pasiųsk savo kad ir mažą auką mano reikalams tenai nurodytu adresu, nes aš labai noriu kaip galima greičiau Tave lankyti gražesnis, puošnesnis, su didesniu puslapių skaičiumi.

Broli, Sese, Tavo paramos, Tavo pagalbos laukiu tikrai su didele viltimi!

Tavo brolis

TREMTIES TRIMITAS

VLADAS PUTVINSKIS-PUTVYS

Tautos valios auklėjimas

Tauta turi dūšią. Tautos dūšia turi valią. Tačiau ji negali reikštis visai savarankiškai, nepriklausomai nuo savo narių, vaikų. Bet tautos vaikai nevisad ją jaučia ir nevisad lygiai ją jaučia.

Kai tautos valios jautimą praneša atskirų asmenų geiduliai arba įvairios pašalinės valios, tauta byra, išsigimsta, žūva, baigiasi. Pavergta — užmiega, ir tuokart reikalingi pranašai, kad prikeltų. Ir rodosi tuokart, kad pranašai skelbia kažin ką nauja. Pranašai ne nauja skelbia, bet kartoja visad vieną ir tą patį tautos balsą, kurs visad ir vieno reikalauja.

Tauta nori būti

Bet **būti** galima tik siekiant amžinybės, nuolat kylant, augant, stiprėjant ir mokant suderinti žiaurias rungtynes už būvį su harmoningu bendravimu su kitais.

Tautos valia turi reikštis visose jos gyvenimo srityse, per visus jos narius, bet be to reikalingas yra tam tikras branduolys, aukuras, prie kurio dieną ir naktį turi vykti nenuilstama vaidilų tarnyba.

Tautos valios šventykla yra kartu ir tos valios mokykla, jos kūrėjai kartu ir mokiniai, jie semia ją iš visos tautos, iš viso jos gyvenimo ir praeities ir ateities meilės.

Tautos menas, kultūra, mokslas, tautos organizacijos, kurių tarpe pirmoji valstybė, jei joje yra tos dirvos, kur šventykla renkasi dvasinio kuro, yra kartu ir sritys, kurios naudojasi jos valios kulto šilima.

Šventykla semia iš visų ir duoda visiems, palaiko, daboja visus.

Niekad nenusiminti, niekad nenustoti tikėjus, niekad nenusivilti, niekad vališkai nenusilpnėti, tai šventyklos prievolė ir mokslas.

Laiminga tauta, kuri turi savo valios aukurą; kol jis dega, tauta nežus sunkiausioj vergovėj, baisiausioj audroj, neištvirks, nesubirs praturtėjus, pasiekus galios ir laisvės.

Šaulių Sąjungos uždavinys eiti tuo keliu, kad taptų tautos valios šventykla, kuri turės aukurą kiekviename būryje, visoj lietuvių žemėj.

Uždavinys nuosekliai išplaukia iš pačios šauliškumo esmės, kurios vyriausias pagrindas — tautos valios kultas.

Jei šauliai nedrįs eiti tuo keliu, jų sąjunga neturės dvasinio svorio, ji bus technikinis, formalus, tuščias aparatas.

Graužikai, 1926 m.

SUDARYTA ŠAULIŲ ŽVAIGŽDĖS ORDINO TARYBA

Pasiremdamas L. statuto 102 par. ir gavęs LŠST Darbo Prezidiumo pritarimą, 1957 m. lapkr. 1 d. LCV pirmininkas sudarė Šaulių Žvaigždės Ordino Tarybą, į kurią yra paskirti apdovanoti Šaulio Žvaigždės ordinu šie šauliai ir šaulės: LŠST Garbės narys ir LCV narys adv. Rapolas Skipitis, buv. L. Šaulių Mot. Tarybos vice-pirmininkė š. Leokadija Dainauskienė, LŠST LCV Darbo Prez. narys Jaunimo skyriaus viršininkas š. Vladas Išganaitis, LŠST LCV Darbo Prez. narė "Tremties Šaulės" redaktorė š. Kunigunda Kodatienė ir LŠST LCV narys š. gen. Kazys Musteikis.

MONTREALIO ŠAULIŲ KLUBO PADANGĖJE

(Pagal LŠST LCV-boje gautą LŠST Montrealio Klubo 1957 m. gruodžio 15 d. raportą)

— 1957 m. gegužės 18 d. šaulės B. Kerbelienės vadovaujama scenos mėgėjų grupė suvaidino Sofijos Čiurlionienės komediją "Pinigėliai".

— Rugpjūčio 18 d. Klubas suruošė gegužinę, kuri praėjo grynai šauliškoje nuotaikoje. Gegužinė pradėta gaudžiant trimitui ir pakeliant lietuvišką trispalvę. Gegužinės metu pravesti šaudymai, su premijomis laimėjusiems. Be to, buvo loterija, įvairūs komiški žaidimai ir t.t. Gegužinė sutraukė didelį skaičių jaunimo ir senimo.

— Rugsėjo 29 d. Klubas suruošė šaudymo pratimus rudens sezonui užbaigti. Buvo šaudoma iš mažojo kal. šautuvų bei pistoletų. Laimėtojams tapo įteiktos premijos.

— Lapkričio 24 d. LŠST Montrealio Klubas drauge su Savanoriais Kūrėjais ir L. V. S. Ramovė nariais suruošė Kariuomenės šventės minėjimą.

— Klubas įsigijo nuosavą tautinę vėliavą, šaulių ženklelius (iš Čikagos) ir dės pastangas įsigyti taip pat šaulišką vėliavą. **Taip pat Klubas pradėjo KARIO platinimo vajų, kuris bus tęsiamas ligi po Naujų Metų.**

— Klubui vadovauja šaulys Stasys Barauskas.

ŠAULĖ TREMTYJE

DARBĄ PRADEDANT

Kasmet atverčiame vis naują lapą —
Mūsų gyvenimo, troškimų ateities...
Jų nieks negali iš širdies išplėšti,
Nei užslopint švenčiausios mūs tautos vilties.

Kasmet įžengiame į Naujuosius metus viens kitam laimės, sveikatos linkėdami ir neretai plakančia širdimi viens kito klausdami, ką jie mums ir mūsų tautai atneš?

Šie metai mums sesės šaulės yra džiugūs tuo, kad susilaukėme organizacinio laimėjimo — šaulių moterų skyrelio, Tremties Trimite. Tegul jis pradžioje ir kukius, tik vieno puslapio, bet jis mums bus mielas savos kūrybos, savos veiklos atspindys. Nuo mūsų pačių gerų norų priklausys to skyrelio išsiplėtimas.

Visų šaulių moterų vardu dėkoju Tremties Trimito redaktoriui ir visiems broliams šauliams, kad leido mūsų skyreliui glaustis Tremties Trimito puslapiuose. Esu tikra, kad jūs sesės, atsidėkodamos broliams šauliams, išgirsite redaktoriaus balsą ir prisidėsite prie organizavimo ir telkimo lėšų Tremties Trimito praplėtimui ir tuo pačiu mūsų skyrelio. Taip pat būtų gera, kad šiais metais visos šaulės, ne tik pačios užsiprenumeruotų Karį, bet ir prisidėtų prie jo platinimo.

Šaulės ir Lietuvoje ilgai naudojosi Trimito paslauga, rašydamos ir keldamos jame sau rūpimus klausimus, kol sulaukė savo organizacinio sustiprėjimo ir 1939 m., jau buvo tiek pajėgios, kad pradėjo leisti savo atskirą puošnų žurnalą "Šaulę", kurios vardui atminti ir dabar pavadinau mūsų skyrelį "Šaulė Tremtyje".

Šio skyrelio uždavinys apjungti visas šauliškos idėjos seses, kelti šaulės dvasią, pasiaukojimą ir ugdyti visus geruosius privalumus, kad šaulės darbas dėl savo tautos ir tautiečių šviesesnės ateities būtų mielа šauliška pareiga. Kad per šį skyrelį vienetai labiau susipažintų su vienas kito darbu, užsikrėstų vienas kito gerais, skatinančiais pavyzdžiais. Čia jūs galėsite kelti ir nagrinėti visus svarbiausius, aktualius šauliškos veiklos klausimus.

Sutikau šį skyrelį redaguoti tvirtai tikėdamasi jūsų visų seserišKos pagalbos ir nuoširdaus bendradarbiavimo. Lauksiu, mielos sesės, ne tik straipsnių, bet ir žinių iš vienetų veiklos. Siųskite ir įdomesnes šaulškas nuotraukas, o taip pat ir visus pageidavimus, visa, kas, jūs manote, būtų įdomu ir naudinga. Nuo jūsų visų priklausys šio skyrelio pasisekimas.

Šaulė Kunigunda Kodatienė
16228 Haviland Beach
Linden, Mich.

DĖL VAIKŲ AUKLĖJIMO

Tam tikrame laikotarpyje vaikų auklėjime buvo įsigalėjusi teorija, kuri ir dabar dar pritaikoma šiame kontinente. Sakydavo, kad vaikams reikia duoti kuo daugiausia laisvės, kad reikia patenkinti visus jų įvairiausius pageidavimus, kuo mažiausiai juos drausti ir už visus nusižengimus, reikalui ištikus, kuo švelniausiai nubausti. Buvo aiškinama, kad visoki draudimai ir varžymai neigiamai veikia vaikų išsivystymą ir psichiką, kas blogu gali atsiliepti jo vėlesniame amžiuje.

Žymi psichologų dalis dabar patvirtino, kad ankstyvesnioji prielaida buvo klaidinga ir, kad perdidelis vaikams laisvės davimas, visų jų įgeidžių pildymas, visų nusižengimų be nubaudimo praleidimas nėra vaikams naudingas, atvirkščiai — ateityje gali pasirodyti net žalingas.

Kuri teorija yra teisinga? Atrodo, kad toji paskutinioji, nes patiektieji psichologų argumentai pilnai įtikina.

Pirmos teorijos šalininkai tvirtino, kad augantieji vaikai nuolat gaudo-vaikosi visokius įspūdžius ir kad vaikams jų daug reikia, o draudimas sukelia juose tik nuobodulį.

Gerai žinome, kad kiekvienas žmogus savo gyvenime daugelį kartų susiduria su jam neprieinamais

MŪSŲ SPORTAS 1957 M.

Edvardas Šulaitis

J. A. Valstybių ir Kanados lietuvių sportinė veikla 1957 m. buvo pusėtina. Ypatingai ji gražiai reiškėsi Toronte ir Rytų sporto apygardoje, kur išdygo keli nauji lietuvių sporto klubai su nemažu sportuojančio jaunimo būriu.

Patys didieji pereitų metų sportiniai įvykiai — VII-jų Šiaurės Amerikos Lietuvių sportinių žaidynių ratai vyko Toronte ir Rochesteryje. Torontas pas save sukvietė salės sporto šakų: krepšinio, tinklinio ir stalo teniso atstovus, o Rochesteris priglaudė lauko sporto šakų: lengv. atletikos, futbolo, plaukymo ir lauko teniso sportininkus. Šių žaidynių klubiniu nugalėtoju vyrų ir moterų grupėse tapo Toronto LSK Vytis; antroje vietoje liko Čikagos LSK Neris. 1957 m. žaidynės dalyvių skaičiumi buvo gana gausios ir II rate užsiregistravo net 243 sportininkai, kurių tarpe didesnė dalis sportuojančio prieauglio.

1957 m. lietuviai dalyvavo pirmu kart suruoštose Pabaltijo tautų žaidynėse. Clevelande įvykusiose krepšinio varžybose lietuviai turėjo nusileisti latviams; estai čia nedalyvavo. Lengv. atletikoje ir plaukyme buvo varžomasi tik pavieniai ir čia (ypatingai plaukyme) mūsiškiai pasiekė nemaža pirmųjų vietų.

Prie didesniųjų 1957 m. sportinių įvykių tenka priskirti ir Lietuvos krepšinio pergalių 20 metų sukakties minėjimą Čikagoje. Minėjimo programoje buvo suruoštas 5 geriausių Š. Amerikos liet. krepšinio komandų turnyras, pasibaigęs Čikagos Akademinio Sporto Klubo Lituanicos laimėjimu. Minėjimo metu taip pat žaidė ir Lietuvos krepšinio veteranai, daugumoje buvę 1937—1939 m. Europos krepšinio pirmenybių dalyviai: F. Kriaučiūnas, Z. Puzinauskas, A. Andrulis, P. Mažeika, P. Talzūnas, V. Budriūnas, J. Jurgėla, M. Ruzgys, V. Norkus ir kt. Šis minėjimas sutraukė rekordinį žiūrovų skaičių ir abi dienas jo programą stebėjo daugiau kaip 2,000 žiūrovų.

Be to, dar yra pažymėtinas Kanados lietuvių dienos proga Niagara Falls mieste vykęs krepšinio turnyras, kuriame I-ją vietą vyrų grupėje nusinešė Detroito LSK Kovo krepšininkai. Pas moteris laimėjo Toronto Aušra.

Rungtynėse su kitataučiais neblogai užsirekomendavo Toronto

"LITUANUS" REMTI KOMITETAS IR SVEČIAI

Pirmoje eilėje: Dr. Vyt. Vygantas — LITUANUS redaktorius, inž. Vyt. šliūpas — LITUANUS REMTI KOMITETO pirmininkas ir kol. Vaclovas Kleiza — Liet. Studentų Sąjungos pirmininkas.

Antroje eilėje: Vyt. Vidugiris — Liet. Studentų Santaros įgaliotinis, Ignas Budrys — Liet. Studentų Ateitininkų įgaliotinis, Juozas Kregždys — Liet. Stud. Sąjungos įgaliotinis, ir inž. Zigmas Viskanta- — Akademinio Skautų Sąjūdžio įgaliotinis.

ir nepasiekiamais dalykais, dėl kurių jis tais momentais stipriai išgyvena. Ne patys tų momentų išgyvenimai, nes jie nėra išvengiami, skaitomi blogybe, bet nesugebėjimas savyje sukurti vidujinės drausmės, nesugebėjimas nugalėti tų jausmų yra laikoma blogybe.

Augantis žmogus turi būti ruošiamas smulkiems ir kartu dideliems gyvenimiškiems reikalams, turi būti pratinamas kaiko atsisakyti ir savyje susidrausminti. O vaikai, kuriems tėvai leis viską daryti, tie gyvenimo kovoje bus neatsparūs. Jie bus pripratę, kad tėvai jiems visada nusileidžia ir vyresni būdami, suprasdami tėvų silpnybę, pradeda juos tironizuoti. Tokia tironizacija nereikš vaikų jėgos, bet jų silpnybę. Kada taip išauklėtas žmogus atsidurs be paramos, kada jau nebebus tų, kurie per ilgus metus jam nusileisdavo, kada susidurs su gyvenimo priešingumais, tada tik išeis į paviršių visa jo silpnybė. Tik tada pasirodys savistovumo ir vidujinio subrendimo stoka.

Tas dar nereiškia, kad augančius vaikus reikia sunkinti ir taikyti jiems griežtas auklėjimo priemones. Vaikus mylintieji tėvai turi surasti tą "auksinį vidurį" ir sudaryti tokią auklėjimo sistemą, kad vaikai tėvams jaustų meilę ir kartu jų tėvišką globą, o iš kitos pusės, kad vaikai mokytųsi būti atsakingais už savo pasielgimus, grūdytų kūną ir valią, atlikdami įvairias uždedamas jiems pareigas ir kovotų su smulkiomis - menkomis priešingybėmis.

2-jo ulonų D.L.K. Birutės pulko buvusi birutietė

O. Š.

Dr. Balys Marčiulionis, neseniai iš Europos atvykęs ekonomistas, kurį laiką pabuvęs New Yorke, persikėlė į Pennsylvaniją, kur ekonominius mokslus dėstys netoli Pittsburgho esančioje Šv. Vincento kolegijoje. Marčiulionis daktaro laipsnį įsigijo Vokietijos universitetuose. Lietuvoje ekonominius dalykus dėstė Šiaulių Prekybos institute.

Plk. Kostas Žukas parašė savo atsiminimų knygą "Žvilgsnis praeitin"; knygos kalbą išlygina Stasys Barzdukas; išleis "Liet. enciklopedijos" leidėjas J. Kapočius. Knyga bus tokio formato, kaip Krėvės raštai, turės apie 500 puslapių. Pasirodys apie Naujus Metus.

LFK Vyties futbolininkai, vietos Continental lygoje pelnę pirmąją vietą. Neblogai pasirodė ir Čikagos LFK Lituanicos futbolo komanda, kuri "National Soccer" lygos I-je divizijoje užėmė IV-tą vietą.

Iš pavienių sportininkų bene didžiausią pergalę pelnė šachmatininkas Povilas Vaitonis, kuris rugsėjo mėn. pradžioje Vancouveryje laimėjo Kanados meisterio vardą. Kitas šachmatininkas Povilas Tautvaiša nusinešė taip pat gerą kąsnį, išsikovodamas pirmą vietą Illincis šachmatų pirmenybėse. Pažymėtina, jog tokį laimėjimą Tautvaiša pasiekia ketvirtą kartą ir šiose pirmenybėse varžovus įveikė "sausai" — 7:0!

Čia reikia pažymėti ir Praną Gvildį, pelniusį Kanados stalo teniso vicemeisterio vardą. Jis baigmėje pralaimėjo buv. Čekoslovakijos valstybinės rinktinės žaidėjui Max Marinko. Gvildys taip pat yra atstovavęs Kanadą tarpvalstybinėse rungtynėse su JAV.

Metų pabaigoje pasirodė pirmasis lietuvių sporto laikraštis išeivijoje — Sporto Žinios, kurios žada eiti periodiškai — kartą mėnesyje. Jį leidžia Faskas, redaguoja Edv. Šulaitis. Taip pat yra pažymėtinas didesnio sporto leidinėlio "Lietuviškasis krepšinis" išleidimas.

Toki yra svarbesnieji 1957 m. lietuvių sportiniai įvykiai, pateikti suglaustoje formoje. Mes manome, jog Naujieji Metai bus derlingesni mūsų sportininkams.

Buvo pagerbti lietuviai kariai

Amsterdamo Lietuvių Klubas yra įvedęs gražią tradiciją: kiekvienerių metų lapkričio pradžioje pagerbia I ir II Pasauliniuose karuose žuvusius lietuvius karius ir mirusius veteranus. Šiemet žuvusius karius pagerbė lapkričio 10 d. iškilmingomis pamaldomis Šv. Kazimiero bažnyčioje. Organizuotai dalyvavo žuvusių karių motinos ir dauguma klubo narių. Be to, atvyko žuvusius ir uniformuotų karių būrys.

"Ramiai! Ginklu gerbk!" pasigirdo būrio vado komanda, ir tuo momentu, kariams lydint, į bažnyčią buvo iškilmingai įneštos JAV ir Lietuvos vėliavos bei du gražūs vainikai.

Pamaldas laikė ir trumpą pamokslą lietuviškai ir angliškai pasakė kun. K. Balčys, pažymėdamas, kaip lietuviai turi laikytis lietuviškų tradicijų ir lietuvybės. Bažnyčioje degė tiek žvakių, kiek yra žuvę šios parapijos karių. Po pamaldų kun. K. Balčys skaitė kiekvieno žuvusio pavardę ir po to buvo gesinama viena žvakė. Dalyviams tai padarė didelį įspūdį.

Kariuomenės sukaktis buvo paminėta ir Čikagos lietuvių radijo valandėlių. Per Margučio radiją P. Dirkis lapkričio 21 d. tarė žodį apie karius, o lapkričio 23 d. S. Barcus radijas Lietuvos kariuomenės minėjimui paskyrė 15 minučių. Jos metu gražią kalbą pasakė Balys Brazdžionis.

Juozas Vaičeliūnas, "Tėvynės sargyboje" knygos autorius, kiekvienais metais labai prasmingai sunaudoja savo atostogas ekskursinėms kelionėms ir tuo būdu įsigyja vis daugiau žinių ir patyrimo įvairiose srityse. Vienais metais padarė ekskursinę kelionę į Čikagą, o šiemet buvo nuvažiavęs net iki Miami, Floridoje.

A. a. Frank J. Bernesky, 54 metų, II Pasaulinio karo veteranas, gyv. 302 E. Market St., Wilkes-Barre, Pa., mirė spalių 17-tą Sunmount Veterans ligoninėj, Tupper Lake, N. Y.; pašarvotas buvo direktoriaus Leagaus įstaigoje; palaidotas spalių 21-mą iš Švč. Trejybės bažnyčios Luzerne Šv. Onos parapijos kapinėse, Lehman. Velionis buvo gimęs Wilkes-Barre, Pa. Jis buvo Pearl Harbore, kai dėl pasalingos japonų atakos J.A.V. stojo karan. Priklausė prie Wilkes Barre American Legion Post 132. Paliko 3 seseris.

Vienas iš 152 asmenų, kuriems buvo pripažinti laipsniai ir diplomai Western universitete, London, Ont., buvo aviacijos karininkas Eugenijus R. Dzendolet iš RCAF Vancouveryje, B.C., Canada. Eugenijus anksčiau mokėsi Penhold, Alberta, kur gavo aviacijos komandieriaus laipsnį.

Laurynas Vilkas, baigęs tarnybą kariuomenėje, grįžo į namus, 3638 S. Lowe ave. Paskutinius vienerius metus jis buvo Turkijoje, iš kur net keturis kartus telefonu buvo pašaukęs namiškius Čikagoje. Būdamas kariuomenėje, jis turėjo progos aplankyti Afriką, o taip pat Graikiją, Italiją, Šveicariją, Prancūziją.

Atominis karas

Tokia tema lapkričio 9 d. JAV kariuomenės majoras dr. F. Kaunas, Cicero, Šv. Antano parapijos salėje skaitė paskaitą.

Pirmiausiai prelegentas nusakė pagrindines žinias iš fizikos apie atominę energiją. Toliau nupasakojo apie nuostolius dviejų pirmųjų atominių bombų, išmestų 1945 m. Japonijoje. Žuvusių 55% buvę nuo smegiamosios jėgos, 30% nuo nudegimų radioaktyviais spindulia's, likę 15% dėl kitų priežasčių. Bet šiuo metu tarp bandomų atomo ir vandenilio bombų Sovietų, Amerikos ir Anglijos, esama ir daug galingesnio veikimo, bet taip pat esama priemonių ir nuo jų apsisaugoti. Pirmoj eilėj gerai apsaugo švinas, gelžbetoninės slėptuvės, vanduo ir visa eilė kitų priemonių. Paskui pademonstravo dvi garsines, spalvotas filmas iš Amerikos kariuomenės atominių pratimų ir pirmos pagalbos suteikimo.

Paskaita buvo pradėta punktualiai skelbtu laiku. Ruošė Bendruomenės apylinkės valdyba. Įėjimas buvo nemokamas. Išsiskirstydami žmonės pageidavo daugiau tokių aktualių paskaitų.

Stepas Paulauskas

J. A. VALSTYBĖS

— **Amerika bandė leisti savo mėnulėką** (sputniką), bet nepavyko. Raketa nepakilusi susprogo. Taip plačiai išgarsintas nepasisekimas sukėlė rūgštumo namie, dar daugiau nužemino Amerikos prestižą užsienyje. Rusai iš džiaugsmo tik rankomis trina ir pirštais rodo į Amerikos "atsilikimą" mėnulėko, raketų ir mokslo srityse.

Jieškota to atsilikimo priežasčių. Ir jų surasta gana daug: pradėta planuoti vėlai, bet neplaningai, planai, pasirodo, buvo vykdyti neplaningai (galėta paleisti mėnulėkas anksčiau už rusus, bet pinigų nutraukimas neleido to padaryti), nesveikos varžybos vyko tarp ginklų rūšių; trumpai sakant, per daug ir per skystai kalbėta ir girtasi, o per mažai rimtai dirbta.

Atrodo, vyriausybė pasiryžusi atsilikimo priežastis šalinti ir rusus vytis. Nauji paskyrimai, tyrinėjimai, atleidimai, pasitraukimai girdimi bei matomi. Bet nuveiktų darbų dar nesimato, gal per anksti ir norėti, nes kiti sako, kad atsilikta tolokai.

— **Turimoms balistinėms raketoms aptarnauti sudaryti nauji daliniai:** Ballistic Missiles Force, kurie priklauso Strateginei Aviacijai. Tas rodo, kad esančios balistinės raketos iš laboratorijų perduodamos į Strateginės Aviacijos arsenalus. Naujojo dalinio pirmuoju vadu paskirtas aviacijos gen. maj. David Wade, 47 metų, turįs civ. inžinieriaus diplomą, II Pas. karo metu jis tarnavo bombonešių daliniuose, keletą kartų buvo apdovanotas pasižymėjimo ženklais, Korėjos kare vadovavo bombonešių grupei. Paskutiniu laiku jis buvo Strateginės Aviacijos Štabo Viršininku. Jo uždaviniai bus: 1. įjungti balistines raketas į Strateginės Aviacijos jėgų visumą, jas tinkamai papildant ir 2. parengti tarnybą, kuri aptarnautų balistines raketas. Jo žinion mėnulėkų leidimas neįeina.

— **Pagamintas nešiojamas radaro aparatas.** Juo galima sekti priešą tamsoje, migloj ar dūmuose. Jis parodo ar taikinys yra žmogus ar autovežimis ir pan. Jo veikimas siekia iki 6.000 m ir parodo taikinio judėsio kryptį, augštį ir atstumą, taipgi ar žmogus ar daiktas. Toks radaro aparatas, sutalpintas metalinėje dėžėje 14 colių skersmens ir 14 colių ilgio, kuris turi lengvą elektros generatorių. Visas aparatas sveria 85 svarus. Nešioja jį ir aptarnauja du vyrai.

— **Naujas radarinis aparatas - apskaičiuotojas** tiksliai suranda priešo minosvaidžių pozicijas. Jis įtaisytas ant vienašės priekabos, kurią traukia džypas. Radaras pagalba savo antenos nustato atlekiančių sviedinių kryptį ir trajektorijos augštį. Apskaičiuotojas gavęs tuos davinius automatiškai apskaičiuoja tą sviedinį paleidusio pabūklo tikslią poziciją. Toks aparatas gali būti aptarnaujamas tarnybos, kuri yra pasislėpusi tolimesnėje uždangoje.

— **Pagamintas malūnsparnis,** kurį lakūnas prisiriša prie savo nugaros, o lakūno kojos atlieka važiuoklės pareigas pasikeliant ir nusileidžiant. Jo greitis apie 60 myl./val., naudojamas atstumuos iki 15 mylių. Gali pakelti daugiau kaip 300 svarų. Kyla 2,000 pėdų per minutę greičiu. Motoras yra raketinio pavyzdžio, naudoja vandenilio peroxidą kaip kurą.

— **Minų jieškotojas,** pritaisytas prie džypo priekio. Pats minos pajautimo mechanizmas yra ant dviejų žemų ratų, visuomet stumiamas vienodame augštyje nuo žemės ir apie 6 m. nuo džypo priekio. Kai tik mina yra pastebėta, jieškotojo mechanizmas automatiškai išjungia automobilio sankabą ir nuspaudžia stabdį. Be to, minos buvimas parodomas rodyklėmis, šviesomis ir garsu. Toks minų jieškotojas patikrina 6 pėdų pločio kelio juostą.

— **Armijos parašiutininkai** naudoja naujus lengvus vieno šūvio liepsnosvaidžius, kurie sveria tik 26½ svaro, talpina 2 galionus degalų. Nejautrus daužymui, nebijo vandens, gali būti iššautas iš bet kurios padėties.

The Associated Press (Nov. 29) praneša, kad yra sudaryta iš žymiausių mokslininkų komisija, kurios tikslas patarti JAV prezidentui Eisenhoweriui vykdant pagreitintą atominio amžiaus ginklavimą. Komisija nuolatos veiks Baltuosiuose Rūmuose, kur yra jos įstaiga.

Komisijai, kurios titulas yra President's Science Advisory Committee, pirmininkaus Dr. J. J. Rabi.

Deja, toje žinutėje nebuvo pažymėta, kad tas daktaras savo laiku yra gyvenęs viename kambaryje Los Alamos su vėliau nuteistu atominių paslapčių šnipu Klaus Fuchsu.

Jau senai yra varoma teroristinė propaganda, pagrįsta atominio karo baisumais, tikslu įbaugintą žmoniją priversti priimti vieną valdžią pasaulyje.

Candour, London

Žvalgybos tankas T92, ginkluotas 76mm pab., .30 ir .50 calibro kulkosvaidžiais. Sveria tik 18 to. Tinka oriniam transportui.

ANTRASIS TOMAS KALBA

Gen. St. Raštikio atsiminimų "Kovose dėl Lietuvos" pirmąjį tomą skaityti buvo maloniau. Ten generolas aprašė savo atsiminimus iš Nepriklausomybės laikų. O tie laikai mūsų gyvenime buvo šviesūs, tad ir skaityti apie juos širdžiai miela ir lengva.

Generolo atsiminimų antrąjį tomą skaitant, jauti kitokią nuotaiką. Prislėgtą. Širdžiai sunku, nemiela. Juk tai visa skaudžiais ir liūdnais pergyvenimais persunkta. Liūdnąsias dienas nemiela prisiminti, bet viską dėlto reikia. Juk tautos istorija susideda iš šviesių ir tamsių dienų. Daugelis šių generolo atsiminimų skaitytojų neteisingai yra apibūdinę: "Pirmasis tomas buvo įdomesnis". Iš tikrųjų, ne pirmasis tomas, bet Nepriklausomybės laikai buvo įdomesni. Antrasis tomas taip pat idomus, lygiavertis pirmajam, tik tie laikai mums skaudūs prisiminti.

Gen. St. Raštikis savo atsiminimų antrajame tome apibūdina savo ir kitų būklę okupantų priespaudoje. Aprašo paskutinį posėdį prezidentūroje, 1940 m. birželio 15 d. prezidentūroje ir Kaune, kodėl Lietuvos kariuomenė nepasipriešino raudonajai armijai, ar vertėjo laikyti Lietuvos kariuomenę, liaudies kariuomenėje, 29 rusų korpe, apie Vyriausiąją KAM likvidacinę komisiją, Lietuvos kariuomenės tragediją, NKVD agentų globoje, apie savo slapstymąsi, bėgimą per sieną ir atvykimą į Berlyną. Toliau aprašo savo gyvenimą Berlyne, savo santykius su ministru K. Škirpa, keistą vokiečių pakvietimą pasitarti Lietuvos reikalais, lėktuvu grįžimą į Kauną (jau prasidėjus karui), Lietuvos laikinojoje vyriausybėje, vokiečių bandymai generolą įtraukti į savo sumanymus, pogrindžio organizacijoje prieš vokiečius, apie lietuvių vietinę rinktinę, savo slapstymąsi nuo vokiečių, savo tarnybą Vytauto Didžiojo Karo Muzėjuje, apie išeivių spaudos priekaištus Lietuvos kariuomenei ir jam ir apie savo klaidas.

"Sudužusio laivo keliais" skyriuje aprašo savo pasitraukimą iš Lietuvos 1944 m., darbą vokiečių fabrike, apie pasitarimus Berlyne, į kurį vokiečių pataikūnai buvo sukvietę žymesnius asmenis, norėdami išgauti pritarimą ir paramą organizuoti lietuvių dalinius fronto veiksmams. Aprašo savo darbą elektros bendrovėje, Regensburgo DP stovykloje, Amerikos kariuomenės atėjimą, Scheinfeldo lietuvių DP stovykloje, lietuvių sargybų kuopų pradžią, savo dalyvavimą įvairiose lietuvių konferencijose ir suvažiavimuose, netikėtų svečių iš Lietuvos atvykimą raginti ji, kad grįžtų į Lietuvą. Toliau aprašo savo atvykimą į Amerikos Jungtines Valstybes, darbą fabrikuose ir universitete, kelionę į Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą ir kt. Baigia savo atsiminimus straipsneliais "Mintys apie ateitį" ir "Apie būsimąją Lietuvos kariuomenę".

Paminėjęs šio antrojo tomo turinį, grįšiu prie vieno straipsnelio "Ar vertėjo laikyti kariuomenę?" Generolas atsako tiems, kurie abejoja, ar Lietuvai buvo reikalinga kariuomenė. Čia generolas nieko nauja nepasako, bet tik pakartoja tai, ką kiekvienas giliau galvojantis pasakytų, kad be kariuomenės nebūtumėm išgyvenę 22 Nepriklausomybės metus, bet žymiai trumpiau, arba iš viso nebūtume turėję nepriklausomybės. Tuo būdu nebūtume galėję pasiekti ir kultūrinės pažangos.

Generolas pastebi, kad Lietuvos kariuomenės neigėjų yra pasireiškę ir lietuvių spaudoje. Visai neteisingai buvo tvirtinama, esą, Lietuvoje paskiausiais metais net 60% visų valstybės išlaidų buvę skiriama ginklavimui, t.y., net 200 milijonų litų. O iš tikrųjų, neskaitant 1919—1920 karo metų, per visą likusį Nepriklausomybės laiką Krašto Apsaugos Ministerijos biudžetas niekada nebuvo prašokęs 25%. Paskiausiais metais paprastų išlaidų būdavo 50—60 milijonų ir nepaprastų 25 milijonai (iš visų valstybės išlaidų — 356,544,000 litų).

Generolas įrodo kariuomenės reikšmę mūsų kultūrinės pažangos gyvenime. Juk kariai yra išėję įvairius techninius mokslus ne tik savo krašte, bet ir užsienio augštosiose mokyklose. Ir tie asmens kultūrinėje ir ekonominėje pažangoje kraštui daug gera davė. Taigi, kariuomenei skirti pinigai ne vien ginklavimui teko, bet ir krašto pažangai. O kur dar kareivių švietimas, kultūrinimas ir lavinimas kariuomenės dalyse. Iš kariuomenės grįždavo visai kitokie vyrai. Ar čia kariuomenė neturėjo nuopelnų krašto pažangai. Šis straipsnelis pravartu kiekvienam perskaityti ir giliau į pateiktas mintis įsigilinti.

Šiame tome, greta gen. Raštikio atsiminimų, duoda pluoštą savo atsiminimų (114 puslapių jo žmona Elena. Pirmiausia ji aprašo savo vaikystės ir mokytojavimo dienas, susitikimą ir susipažinimą su gen. Raštikiu, o paskui savo vargus bolševikų naguose, vyrui pabėgus į Vokietiją. Aprašo vyro pabėgimą ir savo bėgimą į Vokietiją, bet jai nepasiseka ir grįžta atgal. Prasideda jos vargai ir NKVD teroras. Enkavedistai, ieškodami jos vyro, ją su vaikais įkalina namuose ir tardo. Atvažiuoja politrukas, siunčia į Vokietijos atstovybę ieškoti vyro, ir kitus kartus vėl siunčia vyro ieškoti. Atvažiuoja pats narkomas. Ji eina pas brolį ir tėvą į Aleksotą, mėgina pamatyti Palecki, vėliau NKVD palieka jų namus, bet netrukus ją suima, padaro kratą, nusigabena į NKVD rūmus, tardo ir uždaro į kalėjimą. Ten vėl tardymai ir provokacijos. Nuteisia ją išsiųsti į Kazachstaną, tačiau prasidėjęs karas ją išgelbsti iš kalėjimo ir tremties. Tik jos vaikai, brolis ir tėvai buvo išvežti į Sibirą.

Raštikienė savo atsiminimus aprašo jautriai, kaip moteris — žmona ir motina. Ji papildo savo vyro atsiminimus, paryškindama šeimos tragediją raudonojo teroro metu. Jos atsiminimai taip pat įdomiai parašyti.

Stasys Raštikis, buvęs Lietuvos kariuomenės vadas. **KOVOSE DĖL LIETUVOS.** Kario atsiminimai. II

dalis. 1957 m. 688 puslapių. Išleido "Lietuvių Dienos", Los Angeles, California. Meninę dalį prižiūrėjo dail. Povilas Puzinas. Spausdino "Lietuvių Dienų" spaustuvė. Tiražas 2000 egz. Kaina: įrištas — 7.00 dol., neįrištas — 6.50 dol. Įdėti 58 paveikslai.

St. Bs.

ŽYMIEJI KARO VADAI, J. Vaičeliūnas.

Istorijos profesorius Oxforde, C. Oman, rašė, jog tenka apgailestauti, kad daugelio istorikų domėjimasis karu nėra siekęs toliau kaip to senovės pranašo Izajo, kuriam visi mūšiai buvo tik sąmyšis, triukšmas ir sukruvinti rūbai.

Deja, bet atrodo tas būtų teisinga jei kalbėtume ir apie mūsų istorikus. Nors nesame turtingi knygomis apie Lietuvos istoriją, vargingi pasaulinės istorijos veikalais, bet beveik visiškai neturime parašyto ar verstinio kokio bendrosios karinės istorijos veikalo.

Gal tai spragai užkišti trūko užsimojimo ir žmogaus. Gal čia kaltas yra mūsų lietuviškas taikus būdas, nors senovėje, atrodo, toki taikūs nesame buvę. Gal daugiausia tektų kaltinti skleidžiamą nuomonę, jog karas yra žiaurus dalykas, nežmoniškas, todėl kas juo domisi, greičiausia yra militaristas, siekiantis kokių tai negerų tikslų. Todėl geriau nesidomėti karu, bet kuo nors kitu, gražiu, kultūringu. Negalima būtų dėl to ginčytis, jei pasaulis būtų rami, taiki vieta, kur gyventų tik malonūs, geradariai žmonės, kultūrines gėrybes bekurią. Deja, taip nėra.

Mes tą skaudžiai pajutome jau kurdami savo nepriklausomą valstybę. Pirmasis mūsų ministerių kabinetas buvo pasiryžęs valdyti kraštą, nesaugomą jokios kariuomenės, todėl ir jos organizavimas buvo atidėliojamas. Tai buvo viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl tuoj netekom trečdalio savo etnografinių žemių, sostinės ir vos apgynėm Nepriklausomybę.

Nežiūrint to ir, atgavę nepriklausomą valstybę, lietuviai mažai domėjosi kariniais mokslais, karine istorija. Neišleidome nei savo lietuviškos karo istorijos, nors esame viena iš turtingiausių kariniais žygiais tautų Europoje, nei bendros karo istorijos veikalų.

Tik dabar, štai tremtyje, J. Vaičeliūnas, jau anksčiau išleidęs savo kario atsiminimus, patiekia mums karinės istorijos populiarizacijos knygą.

Knyga parašyta sklandžiai ir skaitoma lengvai. Ji, atrodo, skirta dviem tikslam. Savo lengvu stiliumi, paprastais trumpais sakiniais, nesigilinimu į taktines ar technines problemas, ji tinka ypač jaunimui, kuriam galėtų sukelti norą giliau pažinti tuos žymius karo vadus, kurių vardas savo laiku yra buvęs vieniems pabaisa, kitiems reiškiąs didvyriškumą ir net laisvę.

Antrasis knygos tikslas, atrodo, duoti pakankamai žinių, datų, skaičių ir vardų, norinčiam patikrinti ar prisiminti vieną kitą karinį faktą, ar kokio mūšio datą ir pan.

Dėl autoriaus pasirinktų žymiųjų vadų galima būtų ginčytis. Nei Bernadotė, nei Nėjus, nei Moltkė su Hindenburgu, net ir Mannerheimas netiktų lyginti su Aleksandru, Hanibalu, Cezariu ar Napoleonu. Pastarieji yra tikrai didieji karo vadai, tūzai, kai pirmieji yra daug mažesnio maštabo, stovį antroj ir net trečioj eilėje. Dėl žymiausių vadų pasirinkimo, aišku, ne visi karo istorikai sutinka. Tačiau beveik visi sutaria, kad šie šeši yra pirmos eilės: 1. Aleksandras Didysis, 2. Hanibalas, 3. Cezaris, 4. Gustavas Adolfas, 5. Fridrichas Didysis ir 6. Napoleonas. Kai kurie istorikai jų tarpan dar įspraudžia Tutmosą III su Rames II, Agesilajų su Epaminondu, Pyrą su Scipijonu Afrikiečiu, Belisarijų su Narses, Džengischaną su Tamerlanu ar pagaliau Karolį XII ar dar kitą kurį.

Greta tų šešių didžiųjų, greičiausiai istorija įrašys dar ir septintą, tai Mac Arthurą, o mes lietuviai galėtume drąsiai įrašyti į žymiuosius karo vadus bet kurį mūsų karalių ar Didžiųjų kunigaikščių. Gediminas, Algirdas su Kęstučiu ir Vytautas, mūsų akyse, yra nemenkesni nė už vieną jų. Žymūs vadai buvo dar ir Mindaugo Daumantas ir Gedimino kunigaikštis Dovydas ir etmonas Katkus.

Tačiau Mannerheimo įvedimas šioje knygoje vis tik yra sveikintinas. Mums mažos tautos nariams jis yra ypatingai įdomus ir net brangus, kaip nepaprasto pasiryžimo, ištvermės ir pagaliau nenugalėto patriotizmo simbolis.

Tenka tik apgailestauti, kad autorius neįvedė tų karvedžių tarpan nė vieno lietuvio. Tada knyga būtų visu 100% nepakeičiama, kaip karinės istorijos populiarizacijos veikalas, ypač mūsų jaunimui.

Karinės istorijos pažinimas turėtų būti skleidžiamas daug intensyviau, nes jos žinojimas, sunkiems laikams užėjus, padeda geriau susivokti, o, karui ištikus, sutaupo kraujo. Prof. Omanas sako, kad kuo daugiau istorinio ir karinio meno žinojimas bus paskleistas atsakingų asmenų tarpe, tuo mažesnis bus pavojus, jog tautą ištiks nelaimė.

Pasibaigus Amerikos Pilietiniam karui, J.A.V. gen. Schofield rašė: Netinka valstybės vyro pareigoms nė vienas išsamiai nestudijavęs karo mokslų plačiąja prasme. Nebūtinai jam baigti karinę mokyklą, net būti tarnavusiam kariuomenėje ar milicijoje. Nesusipažinęs giliai su metodais ir karo laimėjimui būtinom sąlygom, toks žmogus gali tik padaryti neapsakomo blogio savo krašto.

Su tuo tenka tik sutikti ir linkėti, kad J. Vaičeliūnas nepadėtų plunksnos ir tęstų karo istoriko darbą toliau. Mums tiek daug trūksta populiarių ir mokslinių veikalų apie karą, karų priežastis, strategiją, mūšiuose vartotą taktiką ir ginklus. Nieko nežinodami apie viską šitą, mes negalėsime laikyti save pilnai pasiruošusiais savo valstybės atstatymui.

Z. R.

MIELĄ BIČIULĮ

BRONIŲ BALČIŪNĄ IR JO ŠEIMĄ,

NETEKUS LIETUVOJE

MYLIMO BROLIO JONO,

NUOŠIRDŽIAI UŽJAUČIA

MARINA IR ZIGMAS RAULINAIČIAI

TARYTUM LAIŠKAS

Manau daugeliui mūsų kyla klausimas, ar mes gyvendami turtingiausiose šalyse ,pakankamai išnaudojame visas galimybes savo artimiesiems, savo seserims, broliams tėvynėje ar tremtyje padėti.

Reikia pripažinti, jog visos teigiamos lietuviškos organizacijos yra reikšmingos: ar jos būtų tik savo valsčiaus, savo gatvės ar parapijos, ar būtų plačiausios ir giliausios apimties. Žiūrint nešališkai, — jos visos dirba reikalingą darbą.

Tačiau iš kitos pusės atrodo šiuo momentu vienas iš svarbiausių darbų yra materialinės pagalbos organizavimas vargstantiems pirmoje eilėje Lietuvoje ar kur kitur už geležinės uždangos.

Tą darbą dirbančios organizacijos turėtų susilaukti ypatingo palankumo ir paramos.

Tačiau taip nėra. Pagalbos darbą dirbančios organizacijos spraudžiasi į visuomenę aukų lygiomis teisėmis, kaip ir daugelis įvairių institucijų ir dar dažnai jų nustelbiamos, o aukotojai nėra neišsemiami. Todėl surenkamos aukos yra labai mažos, palyginus su tuo reikalu.

Vargstančius už geležinės uždangos uždangos, turbūt, efektingiausiai šelpia atskiri asmenys, siųsdami jiems siuntinius.

Tie siuntiniai reikalauja nepaprastų išlaidų, ypač tos baisios persiuntimo rinkliavos. Jei skaičiuot, jog vienas siuntinys atsieina labai kukliai, vidutiniškai 60—70 dolerių ir jei iš visos Amerikos išeina tik 50 siuntinių per dieną, tai per metus susidaro 1,000,000 dolerių.

Taip sušelpiama apie 8000 asmenų ar šeimų, nusiunčiant bent po 2 siuntinėlius į metus.

Balfas išleidžia tam reikalui, kiek prisimenu, taip pat keliasdešimt tūkstančių dolerių į metus.

Tačiau tai beveik viskas.

Tas nuolatinis spaudoje ar laiškais savo artimų pajieškojimas Amerikoje, tas pageidavimas šiltų drabužių, autuvo, įrankių, tas nuolatinis prašymas vaistų, ypač nuo džiovos, — labai aiškiai kalba apie gyvą reikalą.

Tačiau iš šalies žiūrint, atrodo, jog daugelio mūsų tai nė kiek nejaudina.

Ką gi, ar apsimoka žmogui padėti, gelbėti, — juk vistiek jis mirs — neamžinas...

Lietuvoje žmogus kitokios nuotaikos. Ten lietuvis visada šelpė nuvargusį. Tas pats lietuvis, pats būdamas alkanas, šelpė raudonarmiečius belaisvius varge, šelpė Karaliaučiaus vokiečius. Ir dabar tebešelpia labiau suvargusį.

O jei ateis laikas mus šelpti, jie tėvynėj ar tremty būdami, suras priemonių mums pagelbėti. Ten dar gyva lietuvio dvasia.

Šiaip ar taip, o mūsu šalpos darbas čia Amerikoje reikalingas pataisų.

Šalpos organizacijoms, pirmoje eilėje Balfui, Birutietėms ir kt. reikalinga rimta pagalba.

Lygiai reikia ateiti į pagalbą privatiems asmenims, kurie siunčia siuntinius.

Ta kryptimi organizuotis reikia, kol pajėgūs esame.

Reikėtų pasvarstyti, gal galėtume savo artimiesiems šelpti sukelti bent dalį kapitalo kitokiu keliu, būtent:

1. Įkurt Ekonominį Lietuvių Centrą, kuris rūpintųsi pirmoje eilėje šelpimo darbą dirbančioms organizacijoms ar asmenims padėti.

2. Įkurt pradžioje kad ir Pagalbos Banką, ar kurią kitą bendrovę, kurių atliekamas grynas pelnas eitų šalpos organizacijoms remti.

Ar toks E. Centras nebūtų pajėgus gauti urmo kaina ar dovanai iš didžiųjų Amerikos bendrovių medžiagų, autuvo, įrankių, įvairių reikmenų ar vaistų privatiems siuntėjams.

Ar toks E. Centras negalėtų prašyti Tarptautinį Raudonąjį Kryžių pagelbėti tiesioginiai ar netiesioginiai materialiai.

Ar toks E. Centras nebūtų autoritetingas prašyti įvairių tikybų organizacijų pravesti bent kelias rinkliavas per metus savo maldos namuose Lietuvos žmogui gelbėti.

Ar toks E. Centras nebūtų autoritetingas prašyti visas lietuviškas organizacijas, kad kiekviena jų bent kartą į metus surengtų rimtą pasipinigavimą Lietuvos žmogui gelbėti.

Ar toks E. Centras nebūtų pakankamai autoritetingas kreiptis pirmoje eilėje į lietuvių tvarkomas komercines organizacijas ir biznierius, kad padėtų ta kryptimi susiorganizuoti. O jie tikrai padėtų.

Ar kuriant tokią bendrovę ar banką, argi neatsirastų pakankamai asmenų ir organizacijų, kurie išpirktų beprocentines akcija ar jas padovanotų.

Kartu su tuo atsiranda daugybė visokių galimybių suorganizuoti pinigą gyvybiniams reikalams.

Ta kryptimi pakreipti lietuvį. Artimo meilės pas mus užtektų. Nukreipkim ją į liepsnojantį reikalą. Apimkime plačiausiai visur esančius lietuvius.

Juk per laikraščius, organizacijas galima prieiti prie išbarstytų lietuvių ir juos taip pat įtraukti į darbą.

Įtraukti mokinius. Juk tai ne vien pagalbos reikalas — tai žmogaus auklėjimas.

Kodėl neišbandyti tokio metodo, kaip Amerikos karo invalidai daro.

(Labai patogus būdas smulkioms aukoms surinkti namie ir jas persiųsti, tiesiog įmetant i pašto dėžutę specialų voką su pinigais).

Kodėl neisteigti piniginės, o dar geriau daiktinės turtingos, rimtos loterijos visam laikui ir t.t. ir t.t.

Iniciatyvai ir sumanumui čia nėra ribos.

Prieinu prie sunkiausio reikalo.

Kas gi galėtų tokį darbą suorganizuoti ir vesti.

Ir nė kiek nedvejodamas tvirtinu:

— Tik Jūs, Mieli Kariai: visuomenėje Jūs neturite priešų. (? — Red.).

Jums visi lietuviai ar Lietuvos žmonės lygūs, jei jie neardo darbo.

Jūs išėjot iš rikiuotės ne savo noru. Tačiau jūs, kaip lietuviai, kaip žmonės nenugalėti esate. Jūsų širdyse kaip buvo, taip ir tebėra lietuviškas kilnumas pirmoje eilėje. Tai ne demoralizuota armija, — tai moralinių kankinių, tai didvyrių armija.

Jūs išsiauklėję pasiaukoti iki gyvybės netekimo už savo tautą ir jos laisvę.

Sėkmė ar nesėkmė darbe jūsų nepalauš.

Rimtai neapsvarstę, jūs darbo nepradėsit, o pradėję ištęsėti.

Pasitarkit.

Sunkiausią ir didžiausią darbą padarysit.

Jūsų šeima išeivijoje labai gausi. Čia buvę karininkai, įvairių laipsnių kiti kariai ar eiliniai, čia invalidai, čia Birutietės, čia šauliai, čia buvę policijos žmonės, čia ir lietuviai Amerikos veteranai ir kiti ir jų visų šeimos.

Argi jūsų vaikai neparemtų.

Argi visos kitos lietuvių organizacijos ar pavieniai neprisidėtų prie šio darbo.

Argi visos kitos lietuvių organizacijos ar pavieniai neprisidėtų prie šio darbo.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMŲ ATGARSIAI

OMAHOJE

Gruodžio 1 d. Ramovės skyriaus valdyba surengė kariuomenės šventės minėjimą. Iš ryto šv. Antano bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos už visus žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Vietos klebonas kun. J. Jusevičius, primindamas tą dieną, prašė visų lietuvių pasimelsti už tuos, kurie yra žuvę ar mirę dėl Lietuvos. Pamaldose dalyvavo visi ramovėnai, skautės - skautai su savo vėliavomis ir skaitlinga Omahos visuomenė.

Po pietų parapijos mokyklos salėje įvyko minėjimas. Minėjimą pradėjo skyriaus valdybos pirmininkas p. Pranas Totilas. Trumpai paminėdamas šios dienos reikšmę, jis pakvietė visus atsistoti ir pagerbti žuvusius, sugiedant "Marija, Marija..."

Paskaitą skaitė jaunosios kartos akademinio jaunimo atstovas Viktoras Arlauskas, tema "Lapkričio 23-ji istorijos bėgyje". Paskaitininkas apžvelgė Lietuvos karius nuo pat senovės iki šių dienų. Po paskaitos pertraukos metu buvo rinkliava Lietuvos karo invalidams šelpti. Surinkta $51.50.

Po pertraukos buvo meninė dalis. Buvo suvaidinta scenos vaizdelis "Kur aš nukeliausiu..." Specialiai tai dienai parašytas ramovėno Pr. Kovo. Režisavo ir svarbiausią vaidmenį atliko V. Sederavičius. Dekoracijos Pr. Totilo. Dekoracijose, puikiausiuose vaizduose buvo atkurtas Lietuvos miškas. Tokių dekoracijų gali pavydėti ir geriausi teatrai.

Kariuomenės šventės minėjimas sutraukė pilnutėlę salę žiūrovų. Salėje matėsi ir jaunųjų žiūrovų ir senosios kartos lietuvių.

S. **Misiūnas**

VETERANŲ VEIKLA

NIAGAROS PUSIASALYJE, ONT., CANADA

Kariuomenės šventės minėjimą ramovėnai pravedė lapkr. 23 d. su profesoriaus Zubrio paskaita ir choro "Varpas" koncertu. Ši šventė minėjimo dalyviams davė daug stiprybės lietuviškai sielai, pasiklausius prof. Zubrio gyvo pasakojimo ir choro dainų. Tarytum Karo muzėjuje, Niagaros pusiasalio padangėje, laisvės varpas suskambėjo vaikams Lietuvos: tas nevertas laisvės, kas negina jos. Tai gražioji medalio pusė, atsukta mūsų raumeningiems broliams, gyvenantiems Amerikos žemyne. Žiaurioji gi medalio pusė rodo visai ką kitą. Invalidai, nustoję 70% sveikatos, kad ir auksiniame Amerikos krašte nepajėgia sau duonos užsidirbti, o ką jau bekalbėti apie likusius Vokietijoj ir kitur. Bet štai, kad ir mažas krislelis: kariuomenės šventės minėjimo pelnas $103.51, paciųstas karo invalidams Europoje sušelpti. Juk švenčių visi laukia; mažieji, ligoniai ir seneliai, ištikti žiauraus likimo; mes juos galime suprasti ir paremti, tik noro reikia.

Niagaros pusiasalio ramovėnų skyrius, gyvuojąs dar tik trečiuosius metus, jau suspėjo padaryti daug gerų darbelių, Karo Invalidų šelpime, mūsų jaunimo organizacijų rėmime, lietuviškos parapijos reikale ir paremdamos Kanados Lietuvių V-tosios Dienos rengimą, nupirkdami sidabrinę taurę, kuri buvo įteikta sportininkams, laimėjusiems krepšinio I vietą. Kažin kaip būtų praėjusi V-toji KLD, jeigu ne ramovėnas, dienos rengimo valdybos pirmininkas? Daug yra mokančių gražiai kalbėti, bet kas iš tų kalbų, jeigu nieko nepadaroma. Laikas atėjo spręsti apie organizacijas ir paskirus asmenis ne iš jų kalbų, bet iš jų darbų.

Paskutinis šių metų ramovėnų darbas, kuris reikalingas visų vietos tautiečių paramos, tai š. m. gruodžio 21 dieną įvykstąs prizinis šaudymas p. Beliūno ūkyje, R.R.1

Prof. Zubrys kalba Niagaros Ramovės sk. suruoštame Kariuomenės šventės minėjime. Deš. ramovėnų garbės sargyba, kair. — skautų.

Taip rašydamas aš dėstau padrikai grynai mano asmeninę nuomonę, kad būtų pagrindas pasitart, išsiaiškint.

Argi mums ne vistiek, kas organizuotų panašų darbą, kad tik sėkmingai. Tiktų čia ir Tremtinių Bendruomenė, bet ji užsibrėžusi kitus didelius darbus. Kitos didžiosios organizacijos ar sambūriai apsikrovę kitais dideliais darbais.

O šis šalpos darbas, lyg našlaitis, — kas įmeta ką, tuo turi pasitenkint. O reikalas gyvybinis, ir jis visame pasauly lietuvių jaučiamas.

Nemanau, kad galima būtų ypatingai tikėtis pagalbos iš kitur ar iš kokių tarptautinių ar Amerikos fondų.

Iš šalies žiūrint atrodo, kad tik savo kietu darbu galima šį tą padaryti, tik susiklausymu, tik vienybe.

Jieškojau tam reikalau stipriausios jėgos ir ją drįsau siūlyti:

Tik Jūs, Mieli Kariai!

Išrinkite vadovybę —
Ji bus mūsų visų vadovybė.

Lietuvis

P. S. Berašydamas aš pastebėjau vietomis įsibrovęs į Balfo veiklos sritį.

Aš labai atsiprašau.

Tačiau palieku tai, nes atrodo, kad vistiek to darbo tiek daug, jog turėtų būti tų organizacijų artimas bendradarbiavimas ir pasidalinimas darbais.

Lietuvis

Welland, Ont., Canada, nuo 12 val. Ten bus galima laimėti šventėms už vieną dolerį: antį, žąsį arba kalakutą. Šoviniai apmokami to vieno dol. mokesčio. Kas neturi šautuvo, galės gauti jį šaudymo vietoje. Šaudoma bus iš 12 col. medžioklinių šautuvų ir 22 col. sportinių šautuvų.

J. Vyšniauskas

PHILADELPHIA

Šiais metais Kariuomenės šventės minėjimas atšvęstas dviem tarpsniais.

Lapkričio 23 d. 9 val. šv. Andriejaus parapijos bažnyčioje, kun. Jurgis Degutis atnašavo gedulingas Šv. Mišias už žuvusius savanorius, knygnešius, partizanus ir visus kovų didvyrius už Lietuvą.

Tą pačią dieną 12 val. A. Impulevičius, šeštadieninės mokyklos vaikams skaitė paskaitė apie Lietuvos kariuomenę, kokia buvo senovėje ir atsikuriant Lietuvai 1918—1919 metais. Paskaita buvo paiiliustruota nuotraukomis iš Lietuvos kariuomenės gyvenimo.

Po paskaitos A. Impulevičius apdovanojo vaikučius žurnalu "Karys". Ramovėnai dėkingi ponams mokytojams: p. Gasparėnienei, Šileikai ir Muraškauskui, kad sudarė progą vaikučiams paklausyti apie Lietuvos kariuomenę.

Lapkričio 30 dieną šv. Andriejaus parapijos salėje įvyko kariuomenės šventės minėjimas. Įnešus vėliavas, kun. J. Degučiui sukalbėjus maldą ir sugiedojus Amerikos ir Lietuvos himnus, skyriaus pirmininkas p. J. Česonis tarė žodį apibūdindamas kariuomenės atsikūrimą ir pirmąsias kovas laisvinant kraštą nuo pavergėjų. Pirmininko kalbos metu buvo pagerbti savanoriai ir Vyčio kryžiaus kavalieriai, prisegant tautines juosteles savanoriams ir Vyčio kryžiaus kaspinus Vyčio kryžiaus kavalieriams.

Toliau, Dr. Vincas Trumpa iš Washington, D. C., skaitė paskaitą, kuri pasižymėjo savo kultūringum ir minčių gilumu ir iškėlė gražių ir aktualių minčių, paliesdamas mūsų kariuomenės auklėjimą ir gyvenimą ir, palygindamas mūsų, čia gyvenančių, lietuvių negeroves, pabrėždamas, kad iš mūsų kariuomenės auklėjimo daug ko galėtume pasimokyti ir mes, čia begyveną Amerikoje.

Po paskaitos p. Vincė Jonuškaitė -Leskaitienė padainavo gražių lietuviškų dainų, o antroje savo koncerto dalyje puikių arijų iš operų.

Po koncerto sekė linksmoji dalis — šokiai ir alutis.

Visas minėjimas praėjo labai geroje nuotaikoje ir atsilankiusieji buvo patenkinti pasisekusia švente.

Ramovėnai labai dėkingi šv. Andriejaus parapijos klebonui kun. J. J. Čepukaičiui ir kun. J. Degučiui, kad už duotą salę ir visa kita jokio atlyginimo nepaėmė. Garbe jiems.

Dabar ramovėnai ruošiasi metiniam suisrinkimui, kad galėtų išrinkti naują skyriaus valdybą, kuri būtų veikli ir neduotų ramovėnams užmigti.

A.

METINIS SUSIRINKIMAS

Gruodžio 14 d. Omahoje įvyko metinis L.V.S. "Ramovės" skyriaus narių susirinkimas. Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkas Pranas Totilas ir pakvietė susirinkimui pirmininkauti Jurgį Bukšnį ir sekretoriauti Stasį Misiūną.

Svarbiausias dienotvarkės punktas buvo naujos skyriaus valdybos rinkimai, nes ilgametis skyriaus pirmininkas Pr. Totilas dėl sveikatos negalavimų atsisakė toliau vadovauti skyriui. Su apgailestavimu skyriaus nariai turėjo sutikti su pirmininko atsistatydinimu. Į naują valdybą buvo išrinkti: Jurgis Bukšnys, Vytautas Sederavičius ir Stasys Misiūnas. Į kontrolės komisiją buvo išrinkti: Juozas Sakalas, Jonas Šermukšnis ir Juozas Agurkis.

Susirinkimas "Kariui" remti įgaliojo St. Misiūną rinkti aukas. Pirmas atsiliepė J. Agurkis ir paaukojo "Kariui" remti $5.00 ir $6.00 užprenumeruoti "Karį" vienam asmeniui, gyvenančiam kur nors už Amerikos ribų, Europoje ar kitame kuriame pasaulio krašte. St. Misiūnui pasiūlius, skyriaus valdyba nutarė už tuos pinigus užprenumeruoti "Karį" 1958 metams buvusiam Lietuvos kariuomenės auklėtiniui, dabar gyvenančiam Pietų Amerikoje, Kolumbijoje.

J. Sakalui pasiūlius, bus įvesta skyriaus mirusiųjų narių knyga. Naujai valdybai teks tą sumanymą įgyvendinti.

St. Misiūnas

NIAGAROS PUSIASALIS, ONTARIO CANADA

LVS "Ramovės" Niagaros Pusiasalio skyriaus 1957 m. gruodžio 21 d. įvykusio pirmo šaudymo (p. Beliūno ūkyje R.R. 1., Welland, Ont.) iš 12 cal. medžioklinių ir 22 cal. sportinių šautuvų rezultatai:

Iš medžioklinių šautuvų daugiausia taškų surinko ir po žąsį gavo st. katariniečiai: A. Visockis, J. Skeivelas ir J. Vyšniauskas.

Iš sportinių 22 cal. šautuvų pirmą vietą laimėjo A .Visockis ir antrą V. Piragis iš Toronto .

Skyriaus Valdyba dėkoja už pasiryžimą visiems sporto šaudymo dalyviams, kurie šaltam orui ir dideliam vėjui esant, nepabūgo ir dalyvavo šaudyme.

Skyriaus Valdyba

Kariuomenės šventės minėjimo prezidiumas Toronte, Kanadoje.

Nuotr. šaulio J. Zavistausko

A. BALSYS nuosavame dvivietyje lėktuve DART pasiruošęs kilti į Amerikos padanges.

PHILADELPHIA, PA.

Šių metų lapkričio mėn. 10 dieną L. V.S-gos Ramovės Philadelphijos skyrius vykdė eilinį skyriaus susirinkimą. Prof. dr. Jonas Puzinas skaitė labai įdomią paskaitą, tema: "Lietuvos proistorė". Po paskaitos skyriaus p-kas p. J. Česonis painformavo skyriaus narius apie valdybos pasirengimą švęsti Kariuomenės šventę ir kvietė visus narius prie bendro darbo, kad Kariuomenės Šventės minėjimas būtų kuo iškilmingesnis. Po oficialios dalies vyko alutis — pobūvis. Skyriaus pirmininkas priminė, kad savo tarpe turime pulkininką Raimundą Liormaną šiais metais švenčiantį 65metus. Skyriaus pirmininkas sukaktuvininkui palinkėjo sveikatos ir ilgo amžiaus. Besišnekučiuojant prie alučio, gerbiamasis sukaktuvininkas papasakojo savo atsiminimus, kaip buvo kuriami pirmieji lietuviški daliniai Rusijoje ir kaip Lietuvos kariuomenė kūrėsi 1918—1919 metais.

Ir taip jaukioje nuotaikoje praleidus keletą valandėlių, buvo išsiskirstyta.

Gerbiamas KARIO Redaktoriau,

Netikėtai radęs senuose anglų žurnaluose mūsų Anbo IV nuotraukų, perfotografavęs siunčiu Jums, tikėdamas, kad gal tiks kartais KARIUI.

Viena iš jų yra mūsų Anbo IV virš Kauno, gi kitos dvi yra iš mūsų Anbo IV kelionės aplink Europą ir darytos Anglijoje. Ketvirta yra mano paties su mano nuosavu dviejų vietų akrobatiniu lėktuvu "Dart", pasiruošusiu kilti į Amerikos padangę.

Aš gal esu pirmas dypukas lakūnas, skraidąs savo nuosavu lėktuvu čia Amerikoje daugiau dviejų metų ir padaręs virš 600 valandų. Kol kas dar nemanau sparnų suglaust, nors jau esu virš 40 metų amžiaus. Įdomu, ką kiti mūsų garsieji lakūnai daro, nes atrodo, kad miega?

Jūsų skaitytojas,

Antanas Balsys
Waterbury, Conn.

GERB. REDAKTORIAU!

Nepriklausomybės laikotarpiu jokių skaičių apie Lietuvos kariuomenę, aišku, nebuvo galima skelbti. Jau tada patriotiškai nusiteikusio jaunuolio smalsumas vertė mane klausinėti savo pažįstamus karius, kiek mūsų valstybė turi kovai tinkamų lėktuvų, tankų, įvairaus tipo ir kalibro artilerijos pabūklų, šarvuotų autovežimių, kulkosvaidžių, netgi šautuvų ir t.t. Taip pat, kiek kovotojų (pulkų, divizijų) Lietuva galėjo sumobilizuoti kraštui ginti.

Rodos, nebėra jokio pavojaus rašyti apie šiuos dalykus dabar, kai sovietai 1940 m. viską susisėmė į savo rankas. Ar neatsirastų koks Jums žinomas augšto laipsnio buv. Lietuvos kariuomenės narys, kuris tokių davinių galėtų patiekti "Kario" skaitytojams? Gal, pvz., S. Raštikis? Juk perduodant sovietams Lietuvos kariuomenės turtą, jis dalyvavo likvidacinėj komisijoj. Šio turto apimties jis neišskaičiuoja (bent apytikriai) nė savo knygoj.

Kol tebeina ginčas, ar Lietuva galėjo, ar ne, priešintis besibraujantiems bolševikams, tokios žinios būtų įdomios ir platesnei visuomenei, o ne tik vienam asmeniui.

Būčiau dėkingas, jei šiuo klausimu galėtumėt ką sužvejoti ir pranešti "Kary".

B. Medelis

Gerb. KARIO Administracija,

Siunčiu prenumeratos mokestį ir linkiu laimingų Naujų Metų ir kad toks gražus ir malonus leidinys dar labiau pasklistų po lietuviškas šeimas, žadindamas neužmiršti savo kilmę ir savo Tautą, iškeldamas garbingos praeities amžius.

Su tikra pagarba,

Dr. V. Avižonis

KAS PIRMASIS LIETUVOS KARO INVALIDAS

1957 m. gruodžio mėn. "Kario" 10 nr. plk. ltn. J. Variakojis, rašydamas apie mirusį a.a. kpt. Pabedinską, be kitko, primena ir kovas netoli Kėdainių. Jis pabrėžia, kad sunkiai sužeistas savanoris Jurgis Kiaunė yra pirmasis Lietuvos karo invalidas.

Tai neatitinka istorinei tikrovei. Lietuvoje nepriklausomybės laikų karinėje ir savanorių kūrėjų spaudoje buvo priimta laikyti savanorį Jurgį Kiaunę pirmuoju sužeistu dėl Lietuvos nepriklausomybės, o **pirmuoju karo invalidu yra laikomas viršila Antanas Sereika.** Jį nuolat matydavome Karo Muzėjaus sodelyje prie paminklo žuvusiems komanduojant karo invalidų gretas vėliavų pakėlimo ir nuleidimo metu. **S. B.**

Kaina
2 lt ct

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAI:

1. 1957 m. gegužės — rugpjūčio mėn. administracija išsiuntinėjo sąskaitas (paraginimus) prenumeratoriams, kurie dar nebuvo sumokėję prenumeratos mokesčio už 1957 m. Dalis prenumeratorių, gavę virš paminėtas sąskaitas, atsiskaitė, kita dalis — sąskaitas palaikė kvitais, ir su jais tenka aiškintis, koks yra skirtumas tarp sąskaitos ir kvito, o **didesnė dalis — dar iki šiol neatsiskaitė.**

Neatsiskaičiusius už 1957 m. maloniau prašau nedelsti ir galimai greičiau sumokėti prenumeratos mokestį.

Šis pranešimas liečia tik tuos prenumeratorius, kurie yra gavę virš paminėtas sąskaitas.

2. Prenumeratoriai, pakeitę gyvenamą vietą, maloněkite nedelsiant pranešti administracijai **naują** ir **seną adresą.**

Skaitytojui pakeitus gyvenamą vietą, pašto pranešimai dažnai būna trumpi ir aiškūs — **"moved", "unknown"** ir t.t. Be to, labai dažnai pasitaiko, kad pašto užrašyto naujo adreso neįmanoma įskaityti. Šiuo atžvilgiu administracija yra priversta sulaikyti žurnalo siuntinėjimą (nežinia kur siųsti), ir atsiduria nemalonioje situacijoje prieš skaitytoją, kuris yra sumokėjęs prenumeratos mokestį, o žurnalo nebegauna.

Adresus maloněkite pranešinėti aiškius: Vardas, pavardė, namo numeris, gatvės pavadinimas (prašau tiksliai žymėti ar tai St., Ave., Rd., Ct., Pl. ir t.t.), miesto pavadinimas, pašto zonos Nr., valstybė.

Administratorius

AUKOJO KARIUI:

1.	Ginkus, Juczas, N. Y.	$10.00
2.	Rėklaitis Mikas, Ill.	8.00
3.	Pečenkis, Petras, N. J.	4.00
4.	Šarūnas, Juozas, Canada	4.00
5.	Vadišius, Kazys, Conn.	2.50
6.	Andrikonis, Juozas, Conn.	2.00
7.	Baltrušaitis, Vladas, N. Y.	2.00
8.	Braziulis, Vladas, Ohio	2.00
9.	Marčėnas, J., Mich.	2.00
10.	Matiukas, J., N. Y.	2.00
11.	Mikoliūnas, Ant., Ohio	2.00
12.	Vaičiulis, Vytautas, N. Y.	2.00
13.	Bastys, Jonas, N. Y.	1.00
14.	Dobelis, Balys, N. Y.	1.00
15.	Grinius, Antanas, Mich.	1.00
16.	Kasperas, Ig. P., N. Y.	1.00
17.	Laukavičius, Petras, N. Y.	1.00
18.	Mikeliūnas, Danys, Ind.	1.00
19.	Sakalas, Juozas, Nebr.	1.00
20.	Skeivalas, Jonas, Canada	1.00
21.	Telksnys, Jonas, N. Y.	1.00
22.	Valiūnas, Vincas, Ill.	1.00
23.	Vasiliauskas, Vladas, N. Y.	1.00
24.	Žadvydas, O., Calif.	1.00

KARYS dėkoja aukotojams.

JURGIS REKEŠIUS

LIETUVIS LAIKRODININKAS

65-39 A Grand Ave., Maspeth 78, N. Y.
Tel. TWining 4-7327

★

Gerai atliekami taisymo darbai ir parduodami nauji laikrodžiai

KAS LAUKIA ATSTATOMOS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS, TAS SKAITO

'NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ'

bendruomeninį, nepartinį ir nesrovinį, savaitraštį — rimtą ir objektyvų.

Prenumerata: Kanadoje 5 dol., visose Amerikose 5.50, visur kitur 6 dol. metams.

Adresas: Nepriklausoma Lietuva, 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal 32, P. Q., Canada.

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

DIRVA ★★★ THE FIELD

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS

Prenumerata metams:
J. A. Valstybėse — $5.00
Kanadoje — $5.50
Kitur — — $6.50
Atsk. Nr. kaina 10 centų

Adresas:
1272 E. 71st St., Cleveland 3, Ohio

ATSKIRO NR. KAINA — 60c.

Laisvoji Lietuva

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Prenumerata:

Metams — — $4.50
Pusei metų — — $2.50
Atsk. Nr. — 10 centų

Adresas:
911 W. 32nd ST., CHICAGO 8, ILL.

KARIO LEIDINIAI

gaunami pas KARIO platintojus:

H. Sienkievičiaus KRYŽIUOČIAI,
istorinis romanas
I tomas
$3.50
II tomas
$3.50
III tomas
$3.50

KARIO skaitytojai, užsisakydami tiesiai iš KARIO, visus tris tomus gauna tik už $8.00.

DARBININKAS
VISŲ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS!
Išeina du kartu per savaitę

Kaina metams $6.00
Brooklyne 6.50
Užsienyje 6.50

680 BUSHWICK AVENUE,
BROOKLYN 21, N. Y.

Phone: PRospect 8-5374

BALYS RADIO & TELEVISION
SALES - SERVICE

Electrical Appliances - Gifts - Records
Cards - Films

2646 West 71st St., Chicago 29, Ill.

CLEVELAND, OHIO
LIETUVIŲ RADIJO KLUBAS
savo savaitinę programą transliuoja kiekvieną penktadienį 7:30 iki 8:15
per WDOK, banga 1260.
Klubo pirmininkas ir bendrųjų reikalų vedėjas Juozas Stempužis, 1152 Dallas Rd., tel.: SW 1-2245
Programos vedėjas
Balys Auginas, 2838 Hampshire Rd., Cleveland HTS 18, Ohio. Tel.: CE 1-5904

SANTARVĖ

Nezistencinis visuomeninių ir kultūros reikalų žurnalas. Administracija J. A. V.:

SANTARVĖ, c/o M. ŽIDONIS,
78 Nash Street. New Haven, Conn.

★

Prenumerata $4.50 metams
Užsisakyti galima per KARIO administraciją.

Prenumerata JAV ir užsienyje: Metams — $6.00, pusmečiui — $3.00, atsk. nr. — 60c. Skelbimai pagal susitarimą. Pinigus siųsti šiuo adresu:
L. BILERIS, c/o KARYS,
916 Willcughby Ave.,
Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą.

Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę.
KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją dvi savaites prieš išleidimą.